

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET FOLYÓIRATA

CXLVIII. évfolyam

2013. január

Alapítva: 1862-ben

www.oee.hu

Küldöttgyűlés az „Erdész” Teremben

Immár lassan hagyományosnak tekinthető helyszínen került sor 2012. december 7-én az ünnepi évváró küldöttgyűlésre az Egyesület Alkotmány utcai székházának patinás „Erdész” Termében. A téli időjárás viszontagságai miatt ugyan a vártnál kisebb létszámban jelentek meg az ország minden sarkából összeseregglő küldöttek, ám az esemény és a hely szelleme mit sem vett az ünnepélyességéből. Ezt csak tovább emelte a küldöttgyűlés hivatalos részét megelőző könyvbemutató, ahol Pápai Gábor az előző főszerkesztő tolmácsolta az örömhírt, hogy az Egyesület gondozásában és a támogatók segítségével most már a nyolcadik „Gyökerek és lombok” kötettel lettünk gazdagabbak. A könyvbemutató szépen keretezte az egyesületi rendezvényt és éppen azáltal vált igazán életszerűvé, hogy a székház dísztermében Zambó Péter elnök személyesen nyújtotta át a tiszteletpéldányokat a kötet jelenlévő szereplőinek. (A küldöttgyűlés további részleteit a 11-12. oldalon olvashatja.)

Kép és szöveg: **Nagy László**

Zambó Péter elnök éves beszámolóját tartja

Pápai Gábor a könyvbemutatóon

A zalai küldöttek

Lomniczi Gergely főtisztviselő beszámolója

Kondor Endre átveszi a tiszteletpéldányt

A harmadik oldal

„E mberi természetünkben rejlik az, hogy valahányszor új évre fordulunk, nagyobb vagy kisebb reménnyel tekintünk a jövő felé, s hinni szeretjük, hogy ez meghozza azt, amit a múltban el nem érhattünk.” – írta Bedő Albert az Erdészeti Lapok 1874. januári számában. Abban az időszakban, amikor jelentős változás történt az Egyesület életében, hiszen az előző évben megvásárolta az Erdészeti Lapok kiadói jogait, felvállalva ezzel a magyar nyelvű szakmai tájékoztatás felelősségteljes feladatát. A korabeli újrakiadás köszöntőben megfogalmazott reménykedés valószínűleg nem várt mértékben vált valóra azzal, hogy a tavalyi évben újságunk 150 éves évfordulóját ünnepeltük.

Adott a példa, hogy hasonló bizakodással, reménnyel tekintünk a jövőbe mi is az új év kezdetekor. A 2012-es évben a fenti példához hasonló, nagy borderejű változások indultak el Egyesületünkben. Háromezer ötszáz fős tagságunk, országos egyesületi rendezvényeink látogatottsága, újságunk és honlapunk olvasottsága visszaigazolja, hogy jó irányba indultunk. A kitűzött cél eléréséig, vagyis hogy „Legyen jó egyesületi tagnak lenni!”, azonban még sok feladat vár ránk ezután is.

Legfontosabb teendőként, meg kell tanulnunk használni az elért eredményeket. Ez nemcsak az egész közösség, hanem minden tag lehetősége – és feladata is egyben. Hiszen Egyesületünket a tagság élteti, az egyes emberek lelkesedése, érdeklődése, elkötelezettsége tölti meg élettel. Az Elnökség, a Titkárság mindehhez a kereteket biztosítja. E keretek újragondolása, Alapszabályunk és egyéb szabályzataink megújítása lesz idei évünk második legfontosabb feladata. A megújuló, működésünket meghatározó dokumentumoknak is tükröznie kell a szakértelem, erkölcs és összetartozás értékrendje köré szerveződő egyesületi életünket. Azt az egyesületi életet, aminek hosszú távú fenntartásához anyagi forrásokat biztosítani folyamatos felelősségünk. Ezt a célt szolgálják az egyesületi vagyon megteremtésére, belyeállítására eddig tett, és az új évben is kiemelt feladatként kezelt lépéseink.

Mindezek egyáltalán nem lehetetlen, viszont tudatos, folyamatosan építkező munkát kívánó feladat elé állítják 2013-ban Egyesületünket. Ebbe kérem minden tagtársunk aktív hozzájárulását, és kívánok Bedő Albert nyomdokain reményt és bizakodást az új esztendőre!

Zambó Péter
elnök

Tartalom

Csóka Péter: Március 21. az Erdők Nemzetközi Napja!2

Matthias Schwoerer: Közös erdészeti célok Európában4
Kozák Lajos (szerk.): Természetvédelmi élőhelykezelés ..5
Demku Tamás, Dr. Gyulai Gábor, Láposi Réka, Veres Anikó: Magyarország legidősebb fehér akác egyedének in vitro felszaporítása6
Bencsik Éva Edina: Mit kellene tudnunk és mit kellene tennünk?9

Küldöttgyűlés az Alkotmány utcában11

Évzárás a Mezőgazdasági Múzeumban.....13
Horváth Gábor:
A Szombathelyi H.Cs. évzáró rendezvénye15
Dánfy László, Bognár Gábor:
Szent Hubertus és Szent Borbála Emlékest16
Wágner Tibor:
Szerelmem: Baden-Württemberg17

Papp Mónika:
Tanulmányút a Gerecsében20

Detrich Miklós, Horváth Mibály, Merczel István:
Erdők a közjóért21
Apatóczy István:
Kalandozás a Lapok forrásvidékén II.23
Haraszti Gyula:
A vadászat témái az Erdészeti Lapokban I.....24
Holdampf Gyula:
A Budapesti VM H.Cs. évzáró rendezvénye28
Lomniczi Gergely:
A Szlovák Erdészeti Kamara látogatása.....31
Balog Anikó:
Gyula-Városerdőn jártak a tanítóképzősök31
Nagy László:
Fénytemplom Velemérben32

ERDÉSZETI LAPOK • Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata CXLVIII. évfolyam 1. szám (január)

FŐSZERKESZTŐ: **NAGY LÁSZLÓ** • A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG ELNÖKE: **HARASZTI GYULA**

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG: Bartha Dénes, Detrich Miklós, Lengyel László, Lomniczi Gergely, Oroszi Sándor, Puskás Lajos, Sárvári János

SZERKESZTŐSÉG: 1021 Budapest, Budakeszi út 91. Telefon: 06 (1) 201-6293 • Mobil: 06 (20) 330-3462 • e-mail: erdlap@oee.hu • www.erdeszetilapok.hu

KIADÓ: Országos Erdészeti Egyesület, 1021 Budapest, Budakeszi út 91. • Levélcím: 1021 Budapest, Budakeszi út 91. • FELELŐS KIADÓ: **ZAMBÓ PÉTER elnök**

Tördelőszerkesztő: Balog Zoltán • Olvasószerkesztő: Rimóczi Irén • Nyomdai munkák: F & F Print Line Kft., Budapest • Felelős vezető: ifj. Komornik Ferenc

A kézirat lezárva: 2013. január 7.

ISSN 1215-0398

Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad. Megjelenik havonta.

A beküldött kéziratokat, fényképeket nyilvántartásba vesszük. A cikkek, írások nem feltétlenül azonosok a szerkesztő véleményével, azok tartalmáért mindenkor a szerző felel. Honoráriumot megegyezéssel csak felkért írásokért, illetve grafikai munkákért fizetünk.

A címlapon: A veleméri Szentháromság templom. Fotó: Simon Attila.

Március 21. az Erdők Nemzetközi Napja!

Csóka Péter – osztályvezető, ENSZ Élelmészeti és Mezőgazdasági Szervezete (UN FAO) Erdészeti Kapcsolatok Osztály

Az ENSZ Közgyűlés a 67/200. számú határozatával az erdők nemzetközi napjává nyilvánította március 21-ét abból a célból, hogy 2013-tól kezdődően minden évben világszerte megemlékezzünk az erdők és fák jelentőségéről.

Az erdők napjának alap gondolata nem új keletű. Bár az elmúlt több mint 6 évtizedben többször is felmerült egy ilyen nap szükségességének gondolata, az első konkrét javaslat 1971-ben született, amikor az Európai Mezőgazdasági Bizottság (ECA) felvetette az erdészeti világnap alapítását. Sajnos ezt követően, megállapodás hiányában nem született konkrét intézkedés az ENSZ rendszeren belül és a javaslat hamarosan lekerült a napirendről. Az erdők és fák napjának megünneplése egyéni kezdeményezések tárgya maradt, a világon negyven-egynéhány országban szerveztek, zömében március 21-én, ezzel kapcsolatos rendezvényeket.

Az Erdők Nemzetközi Éve kapcsán melegítette fel újra ezt a gondolatot a FAO Erdészeti Bizottsága. Fellismerve, hogy az Év elmúltával is szükség lenne arra, hogy rendszeresen ráirányítsuk a figyelmet arra a fontos szerepre, amelyet az erdők és fák a természetben és az emberi társadalom fejlődésében betöltenek. A gondolatot ezúttal támogatta a FAO Konferencia is és a kibontakozó nemzetközi egyetértés alapján Algéria nyújtott be határozattervezetet az ENSZ Közgyűlés 67. ülészakájához, mely 2012. december 21-én emelkedett határozati erőre, ezúttal mind a 193 tagállam támogatását élvezve.

A határozat felhívja az ENSZ tagállamait, hogy március 21-ét szenteljék az erdők és fák megünneplésének és szervezzenek olyan akciókat, melyek az adott nemzet természeti és társadalmi viszonyai közepette ezt a leghatékonyabban szolgálják. Természetesen lehetetlen olyan időpontot kijelölni, mely a Föld valamennyi országában egyformán kedvező lenne, de a márciusi napéjegyenlőség napja, mint legjobb kompromisszum került kiválasztásra.

A határozat teljes szövege hamarosan elérhető lesz az ENSZ Közgyűlés honlapján (<http://www.un.org/en/ga/67/resolutions.shtml>).

A fajsúlyos és egyben örömteli nemzetközi ágazati hír kapcsán az Erdészeti Lapok megkereste Csóka Pétert, az ENSZ FAO Erdészeti Kapcsolatok Osztályának vezetőjét, hogy a hazai szakemberek és az Olvasók számára kérdéseink segítségével világítson rá a határozat megszületésének néhány részletére, az érdekesebb háttér-információkra.

E.L.: *Jelentős nemzetközi szakmai eredménynek tekintetű az Erdők Nemzetközi Napjának ENSZ szintű deklarálása. Milyen jellegű és mekkora energiaigényű háttérmunkára volt szükség ennek a megvalósulásához? Milyen lépések megtételével sikerült a határozatot a Közgyűlés elé vinni és elfogadtatni? Hogyan zajlott a folyamat?*

Cs. P.: Érdekes és tanulságos végigkövetni azt a folyamatot, melynek eredményeképpen az Erdők Nemzetközi Napja elfogadásra került. Bár számos nemzetközi és világnap létezik, melyek közül sok környezeti vonatkozású (Víz Világnapja, Föld Napja, Vizes Élőhelyek Világnapja, Sivatagosodás és Aszály Elleni Harc Világnapja, Hegyek Nemzetközi Napja), az erdőknek nem jutott ilyen figyelem. A FAO Konferencia 6. Ülésszaka ugyan már 1951-ben javasolta, hogy a „Fák Nemzetközi Ünnepe kerüljön megrendezésre valamennyi tagországban olyan időpontban, mely az adott országban e célra

legjobban megfelel”, azonban ez a döntés sokáig megvalósítatlan maradt. A következő jelentősebb lépés az Európai Mezőgazdasági Bizottság 1971-es döntése volt, melyben javasolták az erdők világnapjának létrehozását. A nemzetközi közösség több év alatt sem tudott megállapodásra jutni a deklaráció konkrét tartalmát és esetleges pénzügyi és szervezeti vonatkozásait illetően, így végül a hetvenes évek közepén a téma lekerült a napirendről. Számos ország döntött mégis úgy, hogy e kezdeményezés alapján megünnepli az erdők napját, zömében március 21-én, a FAO-nak tulajdonítva az ezzel kapcsolatos döntést. Ez idáig negyven-egynéhány országban rendeztek az erdőkkel és fákkal kapcsolatos ünnepi eseményeket, ezek azonban országoként nagyon eltérő tartalmúak és jelentőségűek és gyakorlatilag semmilyen kapcsolatban nem állnak egymással. Az Erdők Nemzetközi Évére való felkészülés kapcsán vetődött fel a gondolat, hogy szükség lenne az Év biztosított figyelmet felhasználni arra, hogy annak elmúltával is legyen alkalom felhívni a közfigyelmet az erdők jelentőségére. A FAO Erdészeti Bizottságának javaslatára a FAO Konferencia 2011-ben támogatta az Erdők Nemzetközi Napjának megalapítását. Ezzel párhuzamosan az ENSZ Erdészeti Fóruma is támogató döntést hozott, de végül időzítési problémák miatt 2011-ben nem került konkrét határozati javaslat az

ENSZ Közgyűlés elé. Ezért kellett 2012-ben újraindítani a kezdeményezést és segíteni a gondolat támogatói közötti együttműködést, hiszen ilyen döntés csak a tagországok együttes akaratából születhet. Örömmel működtünk közre a Nap megalapítását célzó egyeztetésekben és készítetünk háttéranyagokat a tárgyalásokhoz. Ezekre azért volt elsősorban szükség, mert a fejlett országok rendkívül óvatosak a nemzetközi napok és évek alapításával kapcsolatban, tartva attól, hogy túl sok ilyen alkalom a források szétforgácsolásához vezet és nem éri el a kívánt célt. Szerencsére ebben az esetben a várható előnyök meggyőzőbbek voltak, mint a vélt hátrányok, és az egyetértés, mintegy negyven év után, végül megszületett.

E.L.: *Van-e különösebb konkrét oka, hogy egy erdőben, fákban gazdagnak nem mondható, alapvetően sivatagi ország nyújtotta be a határozat-tervezetet? Vagy ez csak szervezeti kérdés?*

Cs. P.: Hogy miért éppen Algéria kezdeményezte az Erdők Nemzetközi Napjáról szóló határozatot, annak nagyon is praktikus okai vannak. Az ENSZ rendszeren belül ugyanis a tagországok gyakran csoportokba szerveződve tárgyalnak a különböző kérdésekről. Az egyik legnagyobb ilyen csoport az ún. 77-ek és Kína csoportja (G77 and China), mely nevével ellentétben 132 országot tömörít (hasznos információk találhatóak a a G77-ről az alábbi linken: <http://g77.org/doc/>). A G77 soros elnöki posztját 2012-ben Algéria töltötte be, és a javaslat a G77 tagországok erős támogatását élvezte.

Bár valóban fában szegény, Algéria mégis aktív szerepet játszik erdészeti kérdésekben, 2013 márciusában például otthont fog adni a 3. Mediterrán Erdészeti Hétnek, mely a Földközi-tenger medencéjében található országok jelentős erdészeti szervezetének, a 26 tagországot és az Európai Uniót magában foglaló Silva Mediterranea-nak a rendezvénye lesz (a Silva Mediterranea-ról részletesebben olvashatunk az alábbi linken: <http://www.fao.org/forestry/silvamed/en/>).

Ez a rendezvény lesz egyúttal a legnagyobb nemzetközi esemény, amely 2013-ban FAO közreműködéssel megrendezésre kerül az Erdők Nemzetközi Napján.

E.L.: *Várható központi szervezésű ENSZ vagy FAO rendezvény 2013. március 21-én?*

Cs. P.: A Nappal kapcsolatos nemzetközi tevékenység koordinálása az ENSZ Erdészeti Fórum titkárságának (UNFFS) és a FAO-nak a közös feladata. A határozat elfogadása és a március 21. közötti idő rövid arra, hogy 2013-ban átfogó nemzetközi kampányt szervezhessünk, de a jövőben erre is fel kell készülni.

E.L.: *Milyen jellegű eseményekkel, rendezvényekkel készülnek a tagállamok, melyek egyöntetűen elfogadták a határozatot? Van-e erre valamiféle FAO iránymutatás, ajánlási keretrendszer?*

Cs. P.: A Nap elsősorban lehetőség. Lehetőség a szakma, az országok számára arra, hogy beszéljünk az erdőről, hogy szervezett keretek között juttathassunk el fontos üzeneteket a széles

közvéleményhez és a politikai döntéshozókhöz. Az üzenetek tartalma és közlésük módja országonként változó lehet, tehát a szakmának mindenhol magának kell kitalálnia azt, hogy ezt a lehetőséget hogyan tudja a legjobb eredménnyel hasznosítani. Igyekszünk ötleteket adni, olyan kommunikációs eszközöket készíteni, mely sok országban hasznosítható, de a hangsúlynak a nemzeti akciókon kell lennie. Idén különös aktualitása van az erdők és az éhezés elleni harc kapcsolatának, valamint most ünnepeljük a 300. évfordulóját annak, hogy Carlowitz tudományos igénnyel megfogalmazta a fenntartható (vagy tartamos) erdőgazdálkodás gondolatát.

E.L.: *Milyen kommunikációs és média eszközök támogatják majd az Erdők Nemzetközi Napjának minél szélesebb körű megismertetését?*

Cs. P.: Az Erdők Nemzetközi Napjának hamarosan önálló honlapja indul, melyet szeretnénk oly módon kialakítani, hogy arra valamennyi tagország is feltölthessen információt, így az a Nappal kapcsolatos valamennyi aktuális hír és esemény forrása is lehet. Az Erdők Nemzetközi Évéhez hasonlóan szeretnénk egy rövid reklámfilm készíteni abban a reményben, hogy a nagy nemzetközi tv-hálózatok műsorukra tűzik a márciusi időszakban, így népszerűsítve a Napot. Ezt a fimet jó szívvel fogjuk ajánlani a nemzeti televíziókban való sugárzásra is, azonban a szinkronizálásról gondoskodni kell majd, mivel eredetiben 6-8 nyelvnél többön nem tudjuk elkészíteni.

Ezen túlmenően természetesen használni fogjuk valamennyi írott és elektronikus kommunikációs termékünket. Figyelembe véve, hogy itt nemcsak a UNFFS és a FAO eszközöiről van szó, hanem a Erdészeti Partnerség másik 12 nemzetközi szervezetéről is, vélhetőleg széles kört lehet elérni. Fontos azonban ismét leszögezni, hogy mindezek csak segíthetnek, de semmiképpen nem pótolhatják azt a munkát, amit országon belül kell elvégezni. 🌿

Honlapjaink:

www.oee.hu

www.erdeszetilapok.hu

www.vandorgyules.hu

Közös erdészeti célok Európában

Tárgyalások az európai erdőegyezményért

Matthias Schwoerer – nemzetközi erdészetpolitikai osztályvezető,

Szövetségi Élelmiszeripari, Mezőgazdasági és Fogyasztóvédelmi Minisztérium, Németország

Bár a nyilvánosság még keveset érzékelhetett, a szakma Európán belül és kívül egyaránt érdeklődve figyeli az európai erdőegyezményért 2012 elején megkezdődött tárgyalásokat. A tárgyalások új lendületet vettek az ebből a célból létrehozott tanácskozó bizottság 2012. szeptember 3-tól 7-ig Bonnban tartott második találkozásán.

Bonnban 38 állam, köztük 16 nem uniós tagállam képviselője vett részt. Különösen nagy jelentőségű Oroszország részvétele, melynek területe erdőnagyhatalomként messze túlterjed Európán. Emellett számos szervezet és intézmény (köztük a DVF – a Német Erdészeti Egyesület) is élt az alapszabályzat adta lehetőséggel, hogy akkreditált megfigyelőként részt vegyenek a tanácskozáson. A tárgyalások harmadik köre 2013. január 28-tól február 2-ig a törökországi Antalyában, az utolsó 2013 közepén Varsóban, Lengyelországban várható.

A tárgyalások célja első alkalommal rögzíteni a nemzetközi jogban a tartamos erdőgazdálkodás témáját. Ezzel megszűnne az 1992-es Riói konferencia óta tátongó lyuk, és a jelenleg fennálló nemzetközi megállapodások – mint a biológiai sokszínűségről szóló és a klímaegyezmény – legalább regionális szinten kiegészülne egy speciális erdészeti törvénnyel. A tárgyalási mandátumokat 2011-ben Oslóban a Miniszeri Konferencia az Európai Erdők Védelmében határozta meg. A tárgyalások így a korábbi szakmai egyeztetések szerves folytatásai, egy jövőbeni erdőegyezmény pedig végleg helyettesítheti azt. Az eredmények elfogadása a 2013-as madridi rendkívüli erdészeti miniszeri konferenciától várható. Ezt követnék a szükséges ratifikációs tárgyalások.

Erdőpolitikai szempontból a születendőben lévő erdőegyezmény lehetővé teszi a tartamos erdőgazdálkodás alapvető követelményeinek régóta kívánatos nemzetközi harmonizálását. Ezzel elérhetővé válik az európai erdészetpolitikában egy egységesen biztosítható szakmai keret, anélkül, hogy elvonná az államok szükséges rugalmasságát a természeti és társadalmi feltételekhez való igazodásban. Mindezek mellett lefekteti az alapját az intenzívebb nemzetközi együttműködésnek olyan témákban, mint az illegális fakitermelés elleni harc, a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás, a határon áthidaló erdővédelmi problémák vagy a fahasználat fejlesztése tartamos forrásokból. További elvárás az európai erdészetpolitikai célok nemzetközileg egyeztetett, magasabb rendű globális célokhoz való igazítása, a természeti értékek fenntarthatósága érdekében. Mint a klímavédelem, a biológiai sokszínűség, a talajok és vizek védelme.

Különleges és nehezen megvalósítható cél ezen felül az Európai Unió tagállamai számára – amelyeknek egységesen kell az európai erdőegyezmény mellé állniuk – a nemzetközi együttműködés szükséges harmonizálása és erősítése, az uniós bizottság illetékességének csorbulása nélkül. Az államok közötti tárgyalóbizottságban a tagországok elnöksége és a bizottság együtt jár el a szoros koordinációt és a célorientált problémamegoldást szem előtt tartva.

A bonni tárgyalások során közös megegyezés született az elérendő célokról, melyek a következők:

- az erdők fenntartása;
- a tartamos erdőgazdálkodás és a multifunkcionalitás biztosítása;
- az erdők sokoldalú hozzájárulása a társadalmi igényekhez és a fenntartható fejlődés biztosításához;
- az erdők és az erdőgazdálkodás globális kihívásoknak való megfelelésének javítása;
- a nemzetközi együttműködés erősítése.

A nemzeti kötelezettségeknek – Németország, illetve az EU közös javaslatának megfelelően – a hat helsinki-kritérium alapján kell megvalósulnia. Ezek a kritériumok szilárd jogi hátteret nyújtanak, következésképpen pedig megalapozhatóvá válik a kiegyensúlyozottság a sokoldalú követelményrendszer betartása és működtetése során. További intenzív tárgyalások várhatóak tehát, hogy a kötelezettségek minden kritériumnak megfelelően legyenek betarthatók.

Szakmai szempontból nézve döntő jelentőségű munka folyik a törvényileg megadott definíciók kidolgozásán, különösen magán az erdő definícióján. Az EU ezért folyamatos tárgyalásokat kezdeményez ennek megvitatására. Általánosságban érvényes cél a már létező definíciókhoz való visszanyúlás. Az EU preferenciaként fogalmazta meg az összehangolt meghatározásokat és a nemzeti definícióknak csak kivételes esetben való használatát. Az így megszülető erdődefiníció egy példa lehetne a fentiekre. Ennek a részeként 2012 végén Spanyolországban szakértői workshopra került sor.

A további lényeges tisztázandó kérdések érintik a megállapodások betartásának felügyeletét, a finanszírozást és a jövőbeni központi titkárság ügyét. Továbbá fajsúlyos kérdés az is, hogy szükséges-e, illetve milyen mértékben kell kapcsolódnia a jövőbeni egyezménynek az Egyesült Államokhoz. A legtöbb nem uniós állam emellett szól, az EU azonban egyelőre még nem nyilatkozott. A döntésre a jövőbeni titkárság által kidolgozandó opciós lista alapján ke-

rülhet sor, amely tartalmazza az előnyöket és hátrányokat, végezetül az ezzel kapcsolatos költségeket. Sok minden szól amellet, hogy az európai erdőegyezményt az Egyesült Államok rendszerébe integrálják. Egyrészt, mert a különböző nemzetközi szervezetekkel – mint a FAO vagy az Egyesült Államok erdőfóruma (UNFF) – való együttműködés fejlesztése határozottan megfogalmazott cél. Mindennek megvalósításához fennáll az az igény is, hogy a regionális európai erdőegyezmény példaként és ösztönzőként szolgáljon egy jövőbeni globális erdőegyezményhez is. Az eddigi Európán kívüli reakciók is ezt látszanak bizonyítani. A szak-

mai kapcsolódás az Egyesült Államokhoz támogathatná ezt a célt is.

A német szövetségi Mezőgazdasági Minisztérium sikeres koordinációja a második tárgyalássorozaton jó kiindulópontot teremtett arra, hogy a jövőbeni titkárság székhelyéért Bonn sikeresen pályázzon majd. Németország 2013-ban, a „Carlowitz évben” méltó módon tehetné le a tartamos erdőgazdálkodás első nemzetközi titkárságának alapkövét.

Fordította: **Cserhalmi Ágnes**

Osztrák Intézet Budapest

(Forrás: PROWALD – D.V.F.)

KOZÁK LAJOS (szerk.): Természetvédelmi élőhelykezelés

Mezőgazda Kiadó, Budapest (2012).

A Mezőgazda Kiadó az utóbbi években több természetvédelemmel kapcsolatos könyvet jelentetett meg, így a Természetvédelmi állattan, a Természetvédelmi növénytan után most a Természetvédelmi élőhelykezelést tarthatjuk a kezünkben. Fontos hangsúlyozni, hogy ebben a 30 szerző által írott könyvben elsősorban nem gazdálkodási, hanem kezelési ismeretekről van szó, amely fogalmak között még napjainkban sem tesznek mindig megfelelő különbséget. A könyv a négy nagy élőhelycsoport, a vizes élőhelyek, gyepek, erdők és egyéb (főleg kultúr- és félkultúr-) élőhelyek kezelési ismeretanyagát szedi csokorba. Az erdészetet nyilvánvalóan az erdei élőhelyek kezeléséről írtak érdeklik, amely fejezetnek Bartha Dénes, a Nyugat-magyarországi Egyetem oktatója a szerzője. Ebben a fejezetben a magyarországi erdőterületek és erdőhasználatok általános bemutatásán túl az erdők természetvédelmi megítélésének szempontjait, hazánk erdeinek állapotát, a természetes erdő főbb jellemzőit, megújulásának folyamatát, az erdőciklusokat, az erdőtermészetesség növelésének lehetőségeit, az erdőfenntartás módozatait, a Pro Silva Hungaria tevékenységének bemutatását olvashatjuk. Kiegészítésként – Szendrei László tollából – a vadgazdálkodási célú erdei élőhelyfejlesztés természetvédelmi vonatkozásairól is képet kapunk. E nagy fejezetekhez négy esettanulmány csatlakozik, szerzői között – Korda Márton egyetemi oktatón kívül – erdészeti vagy természetvédelmi gyakorlati szakembereket is találunk Mizik András, Puskás Lajos, Verő György, Kézdy Pál személyében.

A könyv utolsó nagy fejezetére szeretnénk még a figyelmet felhívni, amely a tájökölógiai szemlélet érvényesülésének szükségességét taglalja a természetvédelmi célú élőhely-

kezelésekben. Szembesülnünk kell azzal a ténnyel, hogy az ökológiai folyamatok nemcsak helyrajzi szám, erdőrésztlet léptékben mennek végbe, hanem tájléptékben is. Ez utóbbi folyamatokról az utóbbi két évtizedben egyre jobban bővülnek az ismereteink, s gyakorlati téren sem lehet tőlük eltekinteni. Erdészeti vonatkozásban a 2006-ban felállított erdészeti tájak kialakítása már ökológiai alapokon nyugszik, s megteremtené a lehetőséget a tájszintű tervezéshez is. Ezzel azonban még adós az erdész szakma, mint ahogy a gyepek és vizes élőhelyek vonatkozásban sem történt lényeges előrelépés ezen a téren.

E sokak érdeklődését, ugyanakkor mások kételkedését kiváltó témakörben még nem jelent meg tankönyv. Sajnálatos, hogy a Pro Silva Hungaria „A folyamatos erdőborítás fenntartása melletti erdőgazdálkodás alapjai” c. tankönyve sem juthatott még el az egyre gyarapodó érdeklődő szakközönséghez. E két tankönyvnek jelentős szerepe lehet a közeljövőben, ugyanis a védett természeti területek erdeiben természetvédelmi erdőkezelést kell(ene) folytatni, s az egyre bővülő ismeretanyagot erdésznek és nem erdésznek belőlük könnyebben lehet elsajátítani.

Dr. Markovics Tibor

Az Erdészeti Lapok 2012. decemberi számának mérlegbeszámoló mellékletében a Mecsekerdő Zrt. és a HM Verga Zrt. logója hibásan jelent meg.

A társaságok logói a következők:

Az érintettektől elnézést kérünk.

Magyarország legidősebb fehér akác egyedének *in vitro* felszaporítása

Demku Tamás¹, Dr. Gyulai Gábor², Láposi Réka³,
Veres Anikó⁴

Magyarország legidősebb (302 éves) fehérakác (*Robinia pseudoacacia* L.) példányának *in vitro* és *ex vitro* fenntartását tűztük ki célul. A fa fizikai állapota miatt rügykultúrából kiinduló *in vitro* járulékos hajtástenyésztést alkalmaztunk. A regenerált növényeket az akklimatizáció után a SZIE Genetika és Biotechnológiai Intézet Kísérleti Terére ültettük ki. A genetikai stabilitás megállapítására DNS-t izoláltunk a felszaporított egyedekből és 12 *Robinia pseudoacacia* specifikus SSR (Simple Sequence Repeat) primerrel hasonlítottuk össze az idős bábolnai egyed DNS-ével. Az eredmények alapján a vizsgált lókuszon nem találtunk eltéréseket, de a teljes azonosság megállapításához még további molekuláris genetikai vizsgálatok szükségesek.

Bevezetés

A fehér akác (*Robinia pseudoacacia* L.) sokoldalúan és az egyik legnagyobb mennyiségben hasznosított fás szárú faj a *Fabaceae* családból világszerte. Hazánk erdős területeinek közel egynegyedét az akác alkotja.

Észak-Amerikában, az Appalache-hegységben őshonos, de a származási területe keleti és nyugati régióra osztható (Stephens, 1973). A fehér akácot az őshazájában gyors növésű, rövid életű fajként, megközelítőleg 90 évig élőként tartják számon (Farrar, 1995).

Az európai kontinensen 1601-ben jelent meg Jean Robin (1550-1629) francia királyi kertésznek köszönhetően, aki a párizsi Királyi Gyógynövény Kertet gazdagította egy, még a mai napig élő példánnyal (Arbres Remarquables de Paris). Magyarországon a jelenleg élő legidősebb fehér akácfa 1710-ből származik, és a Bábolnai Nemzeti Ménesbirtok udvarán található.

Hazánkban a fehér akác elterjedése a sokoldalú felhasználhatósága miatt gyors volt: 1885-ben 37 000, 1911-ben 109 000 és 1938-ban 86 000 ha. 1960-ban Európán belül Magyarországon volt a legnagyobb az elterjedési területe, mely 2009-re elérte a 415 000 ha-t (Rédei, 2003; Rédei *et al.*, 2006, 2011).

A 302 éves bábolnai fa, a *polyphyll akácok* csoportjába tartozik (1. ábra). Figyelemmel a bábolnai öreg fa életkorára és fizikai állapotára (erősen korhadt, vasszerkezettel van összefogva és feltámasztva a koronája) célul tűztük ki a fa *in vitro* és *ex vitro* megőrzését a jövő nemzedék számára.

Anyag és módszer

In vitro tenyésztés

Rédei és munkatársai (Rédei *et al.*, 2002, 2005) gyökér explantumból sikeres *in vitro* mikroszaporítási módszert dolgoztak ki a *R. pseudoacacia* L. fajra. A

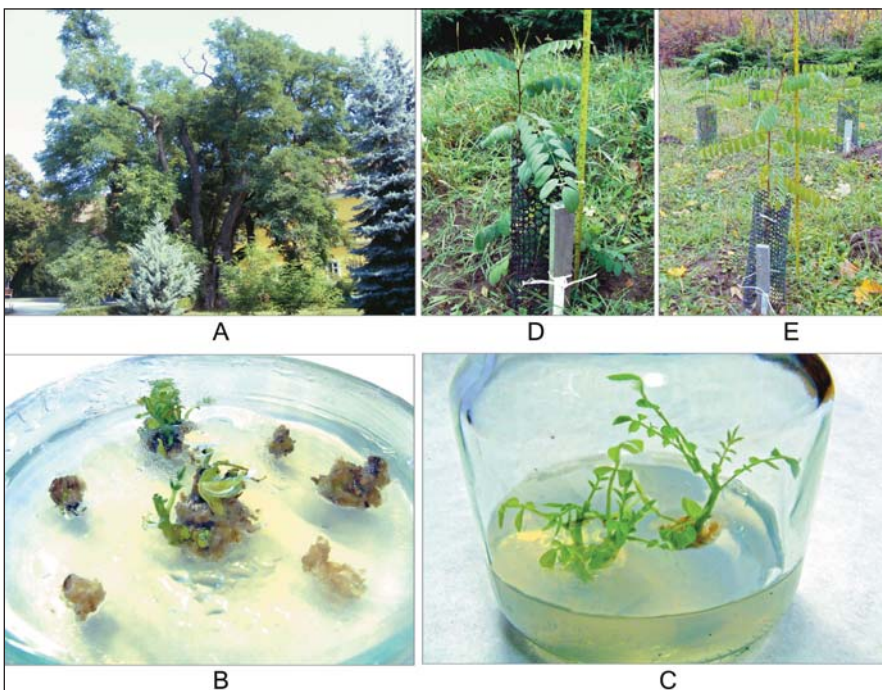
302 éves bábolnai fehér akác fizikai állapota miatt ezt a módszert nem tudtuk alkalmazni, így rügymintákat gyűjtöttünk az egyedről és ezekből indítottunk *in vitro* tenyészetet. A rügyek sterilizése során 70%-os alkoholban 1 perc áztatást, 3:1 arányú háztartási HYPO (Na-hypoklorit) oldatban 30 perc ráztatást; majd 3-szoros steril desztillált vízzel alapos mosást alkalmaztunk.

A sterilizést követően a rügyeket növekedési hormonokat [0,2 mg/l NES (naftilecetsav) és 1 mg/l BA (benziladenin)], 20 g/l szacharózt és 6 g/l agart tartalmazó MS (Murashige & Skoog, 1962) táptalajokra helyeztük.

A megfelelő hajtásregenerációhoz különböző összetételű táptalajokat teszteltünk (1. táblázat).

A tenyészetek kontrollált körülmények között, 22±2°C-on, 16h fény/8h sötét fényperiódus, 40 W-os Tungstram fénycsövek fényénél nevelkedtek.

A gyökerezés kiváltásához a hajtásokat hormonmentes WPM táptalajra helyeztük (Lloyd, 1980). A sikeres gyökerezést követően a növényeket „B”

1. ábra: A – Az 1710-es bábolnai *Robinia pseudoacacia* L.; B – *In vitro* tenyészet léte-sítése; C – *In vitro* növények regenerálása; D, E – Az akklimatizált egyedek fenntartása a Kísérleti Téren.

¹ Doktorandusz, SZIE Genetika és Biotechnológiai Intézet, Gödöllő

² MTA doktora, egyetemi tanár, SZIE Genetika és Biotechnológiai Intézet, Gödöllő

³ főiskolai docens, Károly Róbert Főiskola, Környezettudományi Intézet, Gyöngyös

⁴ egyetemi adjunktus, SZIE Genetika és Biotechnológiai Intézet, Gödöllő

típusú általános virágföldbe ültették, ahol üvegburás takarást alkalmazva sikeresen akklimatizáltuk az egyedeket.

A növényeket a SZIE Genetika és Biotechnológiai Intézet Kísérleti Terére (továbbiakban Kísérleti Tér) ültették ki.

Genetikai vizsgálatok

A felnevelt regeneráns növények és a kontrollként szolgáló bábolnai anyanövény leveleiből DNS-t izoláltunk *Qiagen – Plant DNeasyR mini kit* (Bio-marker Kft., Gödöllő) felhasználásával, ezt követően NANODROP spektrofotométerrel mértük meg a koncentrációját. A PCR fragmentum felszaporításához 12-15 ng/μl-es koncentrációra felhígított DNS-t használtunk.

A molekuláris vizsgálatokhoz Chunlan *et al.* (2004) és Mishima *et al.* (2009) alapján 12 *Robinia pseudoacacia* fajra specifikus SSR (*Simple Sequence Repeat*) primert alkalmaztunk. A PCR termékeket *Bio-Rad Icycler™ Thermal Cycler* készülék és a következő protokoll felhasználásával szaporítottuk fel. 10 μl végtérfogatú termék tartalmazott: 1 μl DNS templátot, 1,2 mMol dNTP-t, 1 μl 10X-es puffert (West Team Biotech), 0,5 Unit Taq polimerázt (West Team Biotech), 2 μl (10 μM) forward primert, 2 μl (10 μM) reverz primert, 1 μl (10 μM) M13 CY5 jelölt primert (Vallunen, 2006) és 3,7 μl steril vizet (Millipore S.A.S., France). A reakciókörülmények közül a ciklusidőket és a hőmérsékletet a következőképpen alkalmaztuk: 2 perc 95°C, majd 10 cikluson keresztül 10 mp 95°C, 30 mp 65°C ciklusonként 1°C csökkenéssel, 1 perc 72°C, 34 cikluson keresztül: 10 mp 95°C, 30 mp 56°C, 1 perc 72°C, végül 5 perc 72°C.

Az SSR primerpárokkal történő PCR felszaporítást követően, a DNS fragmentumokat nagy felbontású, vertikális poliakrilamid gélen, ALF express II (Automated Laser-Fluorometer) DNS analízátor felhasználásával elemeztük. A pontos allélméretet meghatározásához az ALFwin Fragment Analyzer 1.03 szoftvert alkalmaztunk.

Eredmények és értékelésük

In vitro felszaporítás

A kezdetben alkalmazott táptalaj (T1, 1. táblázat) nem biztosított elegendő hajtáshozamot, ezért a kallusz-tenyészteket új, csökkentett hormonkoncentrációjú táptalajra (T2, 1. táblázat) helyeztük át. A módosítás nem hozta meg a várt eredményt, ezért megemeltük a pH értéket 5,6-ról, 5,8-ra és csökkentettük a felhasznált NES (0,1g/l-re) és agar

1. táblázat: A felhasznált táptalajok összetétele

	Táptalaj	BA (mg/l)	NES (mg/l)	GA3 (mg/l)	Agar (g/l)	Szacharóz (g/l)	pH
T1	½ MS	1	0,2	-	6	20	5,5-5,6
T2	½ MS	0,5	0,2	-	6	20	5,5-5,6
T3	½ MS	0,5	0,1	-	4	20	5,7-5,9
T4	1 MS	0,5	0,1	0,3	4	20	5,7-5,9
T5	WPM	-	-	-	6	20	5,5-5,6

2. táblázat: A 302 éves bábolnai fehérek akác, az *in vitro* felszaporított egyedek SSR adatai és a molekuláris genetikai vizsgálatokhoz felhasznált primerek (1 Mishima *et al.*; 2 Lian *et al.*)

Primer név	RP 102 ¹	RP 106 ¹	RP 109 ¹		RP 150 ¹	
Bábolna 1710	191 bp	127 bp	135 bp	147 bp	185 bp	195 bp
<i>In vitro</i> 1	✓	✓	✓	✓	✓	✓
<i>In vitro</i> 2	✓	✓	✓	✓	✓	✓
<i>In vitro</i> 3	✓	✓	✓	✓	✓	✓
<i>In vitro</i> 4	✓	✓	✓	✓	✓	✓

Primer név	RP 206 ¹		RP 211 ¹	RP 01B ¹	Rops 15 ²
Bábolna 1710	213 bp	227 bp	194 bp	170 bp	128 bp
<i>In vitro</i> 1	✓	✓	✓	✓	✓
<i>In vitro</i> 2	✓	✓	✓	✓	✓
<i>In vitro</i> 3	✓	✓	✓	✓	✓
<i>In vitro</i> 4	✓	✓	✓	✓	✓

mennyiségét 4 g/l-re, így lágyabb táptalajt (T3, 1. táblázat) biztosítottunk a növények számára (Kirilla *et al.*, 2010). Ez a módszer gyors növekedést és hajtásindukciót eredményezett, melynek következtében 2-3 hetente vált szükségessé a passzálás Jámborné *et al.* (2005) és Kirilla *et al.*, (2010) eredményeihez hasonlóan.

A hajtáshozam növelése érdekében a T3-as táptalajt 0,3 mg/l GA3-mal (gibberellinsav) egészítettük ki (T4, 1. táblázat) (Kamlesh *et al.*, 2009). A GA3 hatására ugrásszerű hajtásnövekedés indult meg. A levélhozam szintén erőteljesebbé vált (1. ábra).

Növényregenerálás

A hajtásregeneráló táptalajon az átlag 5 cm-es magasság elérése után a gyökeresedés WPM táptalajon (T5, 1. táblázat) spontán módon megindult. Ekkor a gyökereket körbevevő táptalajjal együtt a fiatal, *in vitro* növényeket átültettük „B” típusú általános virágföldbe és üvegburával fedtük le, megvédve a páratartalom különbségéből adódó kiszáradástól.

Miután a növények akklimatizálódtak az új közeghez, 1-2 hét alatt, az üvegbura fokozatos eltávolításával kelően megerősödtek, majd 2-3 hét után kiültetésre kerültek a Kísérleti Térre.

Az első három példány 2012. június 16-án került kiültetésre és 2012. szeptember 11-én meghaladták az átlag 50 cm-es magasságot. 2012. év nyarán további példányokat ültettünk ki és mindegyik egyed életképes maradt (1. ábra).

Genetikai stabilitás

A növényregenerálás kallusz fázison keresztül valósult meg, így mindenképpen szükségessé váltak a genetikai vizsgálatok. A vegetatív úton szaporított növények DNS-ujlenyomatának elkészítéséhez elterjedten alkalmazott módszer az SSR analízis. Az SSR markerek nagyfokú polimorfizmusának köszönhetően a különböző fajták elkülönítésére már 6 SSR primer alkalmazása is elegendő (Galli *et al.*, 2005; Halász *et al.*, 2005). A fajtaazonosság bizonyítására 12 *Robinia pseudoacacia* specifikus SSR-lókuszon hasonlítottuk össze az *in vitro* regenerált növények DNS-ét a kontroll Bábolna-1710 egyed DNS-ével. A kezdeti eredmények alapján megállapítható, hogy a vizsgált lókuszekben nem mutatható ki eltérés a bábolnai és a Kísérleti Téren lévő egyedek között (2. táblázat).

A fajták elkülönítéshez 6 SSR marker is elegendő, de az azonosság bizonyításához ennél jóval több, 30-32 primerre

lenne szükség, ezért tervezzük további primerek bevonását is a vizsgálatokba.

Értékelés, megvitatás

A bábolnai 1710-es *Robinia pseudoacacia* L. egyed helyi jelentőségű védett természetvédelmi emlékként van nyilvántartva. Ezt az egyedet a gödöllői Szent István Egyetem Genetika és Biotechnológiai Intézetében *in vitro* és *ex vitro* sikerült felszaporítani. Az eddigi eredményeink alapján nem mutatható ki genetikai variabilitás a regeneránsok között, de a teljes azonosság bizonyításához még további DNS alapú vizsgálatok szükségesek.

Irodalom

Chunlan L, Oishi R, Miyashita N, Hogetsu T (2004): High somatic instability of a microsatellite locus in a clonal tree, *Robinia pseudoacacia*. *Theor. Appl. Genet.* 108: 836-841.
 Farrar J L (1995): Trees of the northern United States and Canada. Ames, IA: Blackwell Publishing. 502.
 Galli Z, Halász G, Kiss E, Heszky L, Dobránszki J (2005): Molecular identification of commercial apple cultivars with microsatellite markers. *HortScience* 40(7): 1974-1977.
 Gyulai G, Láposi R, Rennerberg H, Veres A, Herschbach C, Fábian Gy, Waters L Jr (2011): Conservation genetics (1710–2010) - Cloning of

living fossils: Micropropagation of the oldest Hungarian black locust tree (*Robinia pseudoacacia*) planted in 1710 (Bábolna, Hungary). In: *Plant Archaeogenetics*. 117-127.

Halász G, Veres A, Kozma P, Kiss E, Balogh A, Galli Zs, Szőke A, Hoffmann S, Heszky L. (2005): Microsatellite fingerprinting of grapevine (*Vitis vinifera* L.) varieties of the Carpathian Basin. *Vitis* 44: 173-180.

Jámborné Benczúr E, Dobránszki J (2005): Kertészeti növények mikroszaporítása. Mezőgazda Kiadó, Budapest, 324.

Kamlesh K, Anju B, Raj D (2009): Efficient regeneration of plantlets from callus and mesophyll derived protoplasts of *Robinia pseudoacacia* L. *Plant Cell Tiss Organ Cult* (2009) 96:95-103, DOI 10.1007/s11240-008-9465-y.

Kirilla Z, Balla I, Palkovics L, Laimer M (2010): Fehér akác (*Robinia pseudoacacia* L.) klónok *in vitro* szaporítása, víruseszterelése és hőkezelése. XVI. Növénynevelési Tudományos Napok, Budapest, 2010. március 11. Összefoglalók, 85.

Láposi R. (2011): A fehér akác (*Robinia pseudoacacia* L.) és rokon fajainak genetikai jellemzése SSR, ITS és cpDNA szekvenciák alapján. Diplomamunka. SZIE, MKK, Genetika és Biotechnológia Intézet, Gödöllő.

Lloyd G, McCown B H (1980): Commercially feasible micropropagation of mountain laurel, *Kalmia latifolia*, by use of shoot-tip culture. *Proc Int Plant Prop Soc*, 421-427.

Mairie de Paris (2011): Arbres Remarquables de Paris, 2011.

Mishima K, Hira T, Urano S, Watanabe A, Takata K (2009): Isolation and characterization of microsatellite markers from *Robinia pseudoacacia* L. *Molecular Ecology Resources* Vol. 9 No. 3:850-852.

Murashige T & Skoog F (1962): A revised medium for rapid growth and bioassays with tobacco tissue cultures. *Physiol. Plant.* 15:473-97.

Rédei K, Osváth-Bujtás Z and Balla I (2002): Clonal approaches to growing black locust (*Robinia pseudoacacia*) in Hungary: a review, *Forestry*, Vol. 75, No. 5.

Rédei K (2003): Bewirtschaftung und Verbesserung von Robinie (*Robinia pseudoacacia*) in Ungarn. - *Die Holzzucht*, 12:15-17.

Rédei K, Balla I, Osváth-Bujtás Z, Veperdi I (2005): Szövettenyésztésen alapuló mikroszaporítási eljárások alkalmazása az akác szelekciós nemesítésében. Alföldi Erdőkert Egyesület Kutatói Nap, Tudományos eredmények a gyakorlatban. Szeged. 2229.

Rédei K, Osváth-Bujtás Z, Veperdi I (2006): Black locust (*Robinia pseudoacacia* L.) clonal seed orchards in Hungary. *Silva Balcanica*, 7(1):63-68.

Rédei K, Csiha I, Keseru Zs, Kamandiné Végh Á, Györi J (2011): The Silviculture of Black Locust (*Robinia pseudoacacia* L.) in Hungary: a Review, ISSN: 1847-6481, SEEFOR.

Stephens, H A (1973): Woody plants of the North Central Plains. Lawrence, KS: The University Press of Kansas. 530.

Vallunen J A(2006): Protocols for Working with M13-Tailed Primers (v. 2,3,1)

TÓTH IMRE: Lomblevelű díszfák, díszcserjék kézikönyve

Tarkavirág Kereskedelmi és Szolgáltató Kft., Dunaharaszti, 2012, 789 oldal.

A kertészeti dendrológia doyenje, Tóth Imre a fás szárú növények terén szerzett szakmai ismeretanyagának és élettapasztalatának összegzésére vállalkozott a most napvilágot látott művével. A szerző dolgozott dendrológusként a vácrátóti botanikus kertben, a Fővárosi Kertészeti Vállalat díszfaiskolájának vezetőjeként, s címzetes egyetemi docensként két évtizede oktatja a dendrológiát a Budapesti Corvinus Egyetem Dísznövénytermesztési és Dendrológiai Tanszéke keretében. Munkálkodása közben 12 könyvet, tankönyvet írt – részben társszerzőkkel – tanulóknak, hallgatóknak, kertészeknek és kertbarátoknak. E könyv alapját a Mezőgazdasági Kiadónál az ő tollából 1969-ben megjelent *Díszfák, díszcserjék* c. mű képezi, amelyet közel fél évszázad bővülő ismeretanyaga tesz most teljessé. Az alapvető alaktani fogalmak után család- és nemzetséghatározót találunk, amit 255 nemzetség, 911 faj és 1390 fajta jellemzése követ. Ezekben a morfológiai sajátosságok megadása után az elterjedési terület, ökológiai igény, kertészeti felhasználás, gondozás, fontosabb kórokozók és

kártevők, szaporítási mód tömör bemutatását olvashatjuk 856 levél ábrájának közreadásával. A kötetet a szakkifejezések szótára, a taxonok leíróinak rövid életrajzi adatai, a tudományos nemzetség-, faj- és fajtanevek jelentésének megfejtése, továbbá térképek, irodalomjegyzék és névmutatók teszik teljessé.

Az olvasó a kötet kézbevételekor bizonyára hiányolni fogja a színes fényképeket, látványos ábrákat, az „olvasóbarát” szerkesztést, amelyekkel a mostanában megjelent „pazar külföldi művek” – gyakran gyatra – magyar fordításaiban találkozhat. Lássuk be, hogy hazai szerző – hacsak jelentős anyagi hozzájárulással nem támogatja a kiadót – nem tud ilyen művet manapság megjelentetni. Ezért is lehet az, hogy Tóth Imre nagyszerű könyvének megjelentetését magának a szerzőnek kellett felvállalnia.

Mivel az erdész-kollégák közül sokan foglalkoznak díszfákkal, díszcserjékkel, jó szívvel ajánlhatjuk nekik e remek könyvet a kertészeti dendrológiai ismereteik elmélyítésére.

Dr. Bartha Dénes

Tóth Imre
**LOMBLEVELŰ
DÍSZFÁK, DÍSZCSERJÉK
KÉZIKÖNYVE**

Új rovatunkban az Erdészeti Lapok egykori nemes hagyományát követve kívánunk teret adni az érdemi szakmai kérdések feletti kölcsönös disputának, kulturált, egymás véleményét tisztelő, érvekkel, tényekkel vitázó írásokat adva közre, melyektől – kinek-kinek habitusa szerint – akár a hevesebb hangnem sem áll távol. A Lapok szerkesztősége örömmel várja a rovatba szánt írásokat, reagálásokat, már az alábbi cikkanyag kapcsán is. Véleményezzünk, érveljünk, disputázzunk!

Mit kellene tudnunk és mit kellene tennünk?

– avagy reagálás Reményfy László „Mit nem tudunk, mit nem tehetünk?” című cikkanyagára
(Erdészeti Lapok 2012. december)

Tisztelt Uram!

Nem hagyott nyugodni cikke, mely a vadak által okozott erdészeti károkról szól, csak és kizárólag a vadat feltüntetve negatív „szereplőként” és annak írtására buzdítva.

Mielőtt azonban érdemben reagálnék rá, egy kis általános „kitekintést”, fogalom meghatározást és módszereket ismertetnék, azaz első ízben azt, hogy:

Mit is kellene tudnunk?

A magyar vadállomány világhírű. Ez vitathatatlan. Egyedi, szép trófeákkal büszkélkedhetünk, közülük több időről időre a világranglista előkelő helyeire is felkerül, amely hazánk jó hírének öregbítésére is kiválóan megfelel. Ebben azonban kiemelkedő szerepe van az élőhely minőségének, mennyiségének, az ésszerű vadgazdálkodásnak, az erdő védelmének, a természetvédelemnek egyaránt.

Nagyvadállományunk a kiegyezés időszakában mélyponton volt, már ami az egyedszámokat illeti, majd a kíméletes vadgazdálkodásnak hála, ismét növekedni kezdett. Ezt követően az I., majd a II. világháború újra jelentősen „megcsapolta” létszámukat, később – hála az ésszerű vadgazdálkodásnak – számuk ismét emelkedni kezdett, akkortájt jelent meg a „túlszorodás”, mint szakszó, illetve a „vadkár”-t is ebben az időszakban kezdték el először használni.

Nagyvadjaink a háborítatlan erdőterületek lakói, természetes közegükben – amennyiben az élőhely adottságai megfelelőek – lelnek otthonra, táplálkoznak, szaporodnak. Fontos tudni, hogy K-stratégista állatok, ami azt jelenti, hogy kevés utódot hoznak világra, azokat azonban hosszasan gondozzák. Kicsi a populációban a mortalitás és az egyedek általában hosszú életkort élhetnek meg. A végeredmény persze ugyanaz: vagyis, *hogy a populáció hosszabb időtávlatban állandó méretű!*

Stabil ökoszisztémában a populációk egyedszáma lényegesen nem változik sok éves időtartam alatt. Mindezek tudatában érthető, hogy a „becsült” egyedszám ha nem is 100, de 80%-ban hitelesnek tekinthető. A populáció nagyságának megállapítására kiváló monitoringrendszerek állnak rendelkezésre, mint a természetes közegükben való megfigyelés, hajtásos számlálás, rádió-telemetriás készülékkel történő feltérképezés, a szaporulat nagyságának nyomon követése, mint pl. a Petersen-Lincoln-index, amely nem más, mint a befogott egyedek megjelölése, majd újabb befogás után látható a jelölt és jelöletlen egyedek száma. Ez utóbbi igen munka- és költségigényes, de kiváló módszer a populáció méretének meghatározására. A légi fotózás a vizuális kontraszt megállapítására, sebességre használható érdemben.

E rövid biológiai, élettani ismertető után térhetek rá arra, hogy:

Mit is kellene tennünk?

Milyen kárt okoznak nagyvadjaink? A rágás-hántás, illetve taposás kárt fontos megemlíteni. Amennyiben megfelelő az élőhely táplálékellátottsága, nem okoznak akkora kárt az erdők faállományában, mint pl. a falopás. Azonban ezért tenni is kell, nem elegendő egy kisebb terület „vadföldnek való kijelölése”, azt rendszeresen kezelni kell(ene), illetve az etetőhelyekre hordott takarmány is nagymértékben hozzájárul(hatna) a vadak által okozott erdészeti károk csökkenéséhez. Csak valahogy mindig azt tapasztalom, hogy nincs meg az ehhez szükséges megfelelő anyagi háttér. Ugyanakkor több millió forintot érő kerítés építése „nem okoz különösebb gondot”, miközben annál nagyobb katasztrófát idézhet elő, hiszen így a vad élőhelye aprózódik, romlik, bizonyos területekről kiszorul és lássuk be, még turisztikai szempontból sem impozáns megoldás. Ezzel szem-

ben *a rendszeres és alapos takarmányozással, ha nem is teljesen szüntethető meg, de alaposan csökkenthető a rágáskár!* A taposási kár tekintetében igenis el kell ismerni a vad létjogosultságát az erdőben és *biztosítani olyan területeket, melyeken békében és háborítatlanul szaporodhat, amelyeket otthonterületként használnak, hiszen ha nincs zavarás, kevesebb a taposási kár is!*

Nagyvadjaink – mint korábban említettem – K-stratégista állatok, azaz az élőhelyüket nem használják ki a végletekig, azt „megbecsülik” és „vigyáznak rá”, nem pedig „lelakják”!

Nem értem azt az álláspontját, hogy vadjaink létszáma előttünk nem ismert. Igen, az való igaz, hogy nem tudjuk szám szerint pontosan meghatározni, nem tudjuk azt mondani, hogy pl. 12 547 db. De a korábban említett monitoring-eszközök segítségével hiteles képet lehet alkotni az egyedszámról és ennek tudatában gazdálkodni velük, szervezni a vadászatot stb. Mikor cikkében arra utal, hogy az egyedszámokra vonatkozóan semmilyen hiteles adat nem áll rendelkezésre, az adatok „fiktívek”, illetve hogy „ennyi” a kutatóink munkájának eredménye(?), nem is értettem; vegyük figyelembe azt, hogy a vad rejtőzködő életmódot folytat, egzakt számot egy adott populáció nagyságára vonatkozóan soha, senki nem fog tudni mondani!

Kétségtelen, hogy a vadlétszám igen felduzzadt, ami talán olyan nagyon nem is lenne baj, csak az a „fránya vadkár ne lenne”. A vadászból származó bevétel azért igen szépen kompenzálja az általuk okozott kárt, amelynek mértéke igenis csökkenthető! Nem lehet nyaklő nélkül puszkavégre venni egy területet és szabályos mérsárlást végezni, pusztán azért, mert „túl sok a vad”! Még így is, hogy magas az egyedszám, csak ésszerűen és átgondoltan lehet vadászni, hiszen a meg gondolatlan, határtalan lövöl-

dőzésnek súlyos következményei lehetnek! Példának okáért említendő, hogy az ígéretes, szép bikák kilövése és a seletek életben hagyása (hiszen lássuk be, az „ész nélküli” mészárlásnak nem a gondos előbírálata a főismérve!) óriási genetikai romlást okozna az állományban, amely csak hosszú évekig tartó munka árán lenne orvosolható!!!

Az Ön által idézett Legfelsőbb Bírósági határozat (BH 2002/484) igenis jól mondja ki, hogy a vadkár elhárítása érdekében minden tőle telhetőt meg kell tennie a földtulajdonosnak és a vadászatra jogosultnak egyaránt, erről rendelkezik a mindenkor hatályos Vadászati Törvény 79. § (1) bek. a) pontja és

a Polgári Törvénykönyv 340. § (1) bek. egyaránt. Tehát, ha az alperes (földtulajdonos) kerítésépítés iránti költségigényét rá akarja terhelni a felperesre (vadászatra jogosult), akkor annak csak 50%-áig teheti, hiszen fele-fele arányban kell viselniük a kármegelőzés költségeit, illetve a már okozott kár **felét** köteles megtéríteni a vadászatra jogosult! (de a felek ettől eltérően is rendelkezhetnek, melyet előre, írásban rögzíteni kell!) Ettől egyebekben a nevezett BH-ban megjelölt felperes nem is zárkózott el (azt azonban – érthető módon – nem vállalta, hogy a kerítésépítés teljes költségét ő térítse meg), így igazából azt a megállapítását, hogy „...a vadászat

haszonélvezői...kibújhatnak a felelősség alól, mégpedig főbírói segédlettel” szintén nem értettem!!!!

Bízom benne, hogy soraim megértő szemekre és fülekre találnak, nem állt szándékomban sem Önt, sem pedig az erdészeti szakembereket megsérteni, őket a barátaimnak tekintem és bízom benne, hogy ők is engem. Azonban vadászati szakember lévén (és a vadak „jogainak és érdekeinek” védelme érdekében) itt-ott bántónak találtam cikkét és ezért úgy éreztem, arra válaszolnom kell...: „nem bújhatok ki a felelősség alól!”

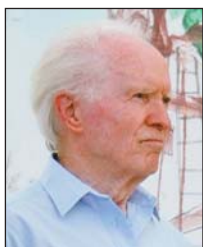
Tisztelettel:

Bencsik Éva Edina
vadgazda-mérnök

TÓTH SÁNDOR: Iringó. (Egy erdész-vadász pálya ösvényei)

Budapest, Nimród Kiadó, 2013.

Tóth Sándor legújabb kötete személyes emlékezés, memoár és szociográfia egyben. Érdekes, érzékletes és szép írás. Ideírhatnám azt is, hogy fordulatos, ha nem tudnám, hogy nem fikcióról van szó, hanem megélt eseményekről, történelmi fordulatokról és személyes döntésekről. Letehetetlen olvasmány. A szöveg elfeledteti az olvasóval, hogy memoárt olvas: emlékeket, megtörtént, és most már dokumentált eseményeket.

„Fülemben zsonganak a zajok, a neszek” – írja a szerző egy helyütt a „Korai emlékek” című fejezetben, és elbeszélése nyomán az olvasó is mintha hallaná a legelőről hazatérő állatok hangját, más-hol mintha a pusztai illatát érezné meg a leírás nyomán, és legfőképpen pedig közelről látja a cselédsoron és a tanyákon élő emberek életét – amit kevés elbeszélés ismertet ilyen érzékletesen. A személyes történet, az életút mögött mindig, a későbbi fejezetekben is ott vannak ezek a leíró, magyarázó képek: előbb a Hortobágy-széli pusztai világ, majd a háborús pusztítás emlékei, végül a sorsfordító lehetőségek színterei: gimnázium, népi kollégium, egyetem, utazások. Ezek a részletek nem paravánként, hanem korfestően és korhűen mutatják meg az élettörténet hátterét.

„Az Eringium, magyarul iringó, szép nevű gaz bokra a mi pusztánkon ugyanúgy vágatott, mint a Western-filmek díszletei között.” – írja Tóth Sándor a

könyv lapjain. Az előszóban – a címet is magyarázva – megjegyzi: „A gyerekkori bevésődések, a Hortobágy-széli pusztai képei, élővilága, szél kergette iringója, sorsom példázataként is, eleven emlékként kísérték utamon”. Ahogy

olvastam a kötetet és lapoztam, mindig kíváncsian vártam, hogy a könyvben mit hoz a jövő, merre vezet a szerzőt a sorsa, illetve ő merre veszi az útját.

A szellérszülők gyermeke tehetségének, szorgalmának, akaratának és a Horthy kori „tehetségmentés”-nek, majd a népi kollégiumi mozgalomnak és a szovjet ösztöndíjas képzésnek köszönhetően erdőmérnök diplomát szerzett a Szovjetunióban. A magyar vadgazdálkodás irányítója lett, ismert és elismert szakteknitély Magyarországon, Keleten és Nyugaton, röviden: a szakmában mindenhol.

Dr. Tóth Sándor – ezt mindenképpen meg kell itt említeni – emellett az utóbbi évek vadászattörténeti irodalmának jelentős szerzője. Három alap kutatáson nyugvó monográfiában foglalta össze a magyar vadgazdálkodás és a vadászat háború utáni történetét (A hírnév kötelez. Vadászat és vadgazdálkodás Magyarorszá-

gon, 1945-1990. Bp., Nimród, 1998, 2005., Nyitány a hírnévhez. Vadászat és vadgazdálkodás Magyarországon, 1951-1957, Bp., Nimród, 2007. Szél alatt – hátszélben. Vadgazdálkodás és vadászat Magyarországon, 1945-1951. Bp., Nimród, 2008.), illetve megírta a koronauradalom színi medvéskertjének és ehhez kapcsolódóan Derenk község kitelepítésének a történetét is (Haragistya – Ménesvölgy. Bp., Nimród, 2011.).

E kötetben tehát gyermekkorától 1956-ig tárja elénk személyes emlékeit. Hogy volt mindez lehetséges? El kell és most már el is lehet olvasni... Írhatnám azt is emiatt, hogy ez Tóth Sándor legfontosabb könyve, de nem írom, mert mindegyik fontos és alapvető munka. Mindenesetre ez a legszemélyesebb; az olvasó megismerheti belőle a szerzőt, aki a többi kötet mögött áll. Érdemes. (A könyv a FeHoVán már kapható).

Majtényi György, OMVV-OMVK

Jegyzőkönyv

az Országos Erdészeti Egyesület Küldöttgyűlésének
2012. december 7-i, 10.30-kor kezdődött üléséről

Zambó Péter elnök megnyitja a küldöttgyűlést

Az ülés helyszíne: Budapest, Alkotmány utcai Székház „Erdész” Terme.

A Küldöttgyűlés a meghirdetett kezdeti időpontban nem volt határozatképes. Ezért a Küldöttgyűlés hivatalos megnyitása előtt zajlott a *Gyökerek és lombok* frissen megjelent VIII. kötetének bemutatója. Pápai Gábor szerkesztő ismertette a 25 évvel ezelőtt indult, eddig 80 életutat bemutató sorozat és a mostani 550 oldalas kötet születésének körülményeit. A kötetben szereplő kollégák közül Kondor Endre, majd édesapja nevében Király Péter mondta el gondolatait.

A kötet bemutatása után a meghívóban meghirdetett módon 10.30-kor kezdődött a Küldöttgyűlés hivatalos része.

Az ülést megnyitva Zambó Péter elnök köszöntötte a megjelent küldötteket, az elnökség tagjait és az érdeklődő tagokat, majd megállapította, hogy 27 fővel a Küldöttgyűlés határozatképes. Jegyzőkönyv vezetésére Lomniczi Gergely főtitkárt, hitelesítőkné Kovács Zoltánt és Koczka Zoltánt kérte fel. Felkérésüket a Küldöttgyűlés egyhangúan elfogadta. Ezután az elnök ismertette a napirendet, mellyel a küldöttek tartózkodás és ellenszavazat nélkül egyhangúan egyetértettek.

Az első napirendi pont keretében Zambó Péter elnök értékelte az Egyesület 2012. évi működését, melynek során olyan lépéseket sikerült megtenni, ami által az Egyesület működése, helyzete stabilabb lett. Legfontosabb a tagsági revízió és a tagdíjak változása. Ha az Egyesület nem is vált anyagilag függetlenné, de a

korábbi támogatások megszűnése után is talpon tudott maradni, sőt, 2011-hez képest saját erőből fontos programokat tudott megvalósítani. Jelenleg közel 3500 tagja van az Egyesületnek, közülük 2200 fő aktív dolgozó, 1100 fő nyugdíjas, 200 fő diák. 1500 fő erdésztechnikus, 1300 fő erdőmérnök. A helyi csoportok számára 2012-ben már fejenként 600 Ft-os működési keretet tudtunk biztosítani, amely összeg az évek között átvihető. Némelyik szakosztályhoz kb. 600 tagtársunk tartozik. Minden tag tagsági kártyát kapott, és működik a tagsági kedvezmények rendszere, melyet folyamatosan bővítünk. 2012-ben kiemelt évfordulónk volt az Erdészeti Lapok 150 éves jubileuma, melyre

mind helyi csoportok és szakosztályok, mind az egész Egyesület szintjén méltó módon emlékeztünk. Az októberi selmebányai megemlékezés méltó megkoronázása volt a jubileumi évnek. A Lapokkal kapcsolatos a főszerkesztő személyének változása. Pápai Gábor nyugdíjba vonult, négy hónap átmeneti időszak után Nagy László folytatja a munkát, aki a nyomtatott megjelenés mellett az Egyesület megújult honlapját is gondozza. A www.oee.hu oldal nyár óta az ágazat egyik leglátogatottabb honlapjává nőtte ki magát, havi húszezer látogatást regisztrálunk. Kiemelten fontos a Lapok terjesztésének megoldása, ami bár komoly költség a korábbi évekhez képest, de a lap jövőjének egyik záloga, hogy minden tag szigorú terjesztési rend szerint postán kézhez kapja az újságot. A titkárság működését segíti, hogy 2012-től Pintér Eszter programkoordinátorként dolgozik az Egyesületnél.

2012-ben az egyesületi kitüntetések mellett több mint húsz tagtársunkat terjesztettük fel eredményesen valamilyen állami vagy miniszteri kitüntetésre. Több kiemelt programunkon keresztül a társadalmi nyilvánosság előtt is megjelentünk az általunk fontosnak tartott üzenetekkel. Különös figyelmet kap az Év Fája program. Októberben 100 helyszínen több tízezren látogatták a XVI. Erdők Hete rendezvényeit. Az európai erdőkről szóló tanulmányi verseny hazai fordulóján 50 iskola 300 diákja vett részt. Komoly feladatot jelentett ez az év az érdekképviseleti munka területén is. Kiemelkedik az erdőtörvény módosításával kapcsolatos javaslat, ahol Egyesületünk hangolta össze a szakmai szervezetek javaslatait. Megkezdtük a saját működésünket meghatá-

Pápai Gábor bemutatja a *Gyökerek és lombok* új kötetét

rozó dokumentumok megújítását is, az Alapszabály korszerűsítésén külön munkacsoport kezdett dolgozni. Megragadtunk minden fellelhető pályázati lehetőséget. Öt pályázaton összesen 3,7 millió forint támogatást nyertünk, elsősorban a tanulmányi verseny szervezésével és az Erdészeti Lapok jubileumával kapcsolatban. Egyéb támogatókat is sikerült találnunk, többek között az Erdészcsillag Alapítvány számára, így a szociálisan rászoruló kollégák támogatása a további évekre is biztosított. 2012-ben még nem volt lehetőségünk a nemzetközi kapcsolatok kiemelt fejlesztésére, de a német, ausztriai, szlovákiai és romániai erdész szervezetekkel új kapcsolatokat sikerült kialakítanunk. Összességében fordulatot, sokszor nem könnyű, de mindenképpen a kibontakozás jeleit mutató évként értékelte a 2012-es évet Zambó Péter elnök, aki a jelenlévő küldötteken keresztül a tagság további támogatását kérte a közös célok eléréséhez.

A második napirendi pont keretében Zambó Péter elnök a 2013. évi tagdíjak megállapításához azt javasolta, hogy tekintettel az előző év nagyobb mértékű

Haraszti Gyula az MTESZ-tagság megszüntetésére tesz javaslatot

emelésére, kivételesen ne változzanak a tagdíjak. A fogyasztói árindex változással történő emelés 2014-től lépjen életbe. Zsuppán Ernő küldött kérdésére, ami az Egyesület anyagi helyzetére vonatkozott, Lomniczi Gergely főtitkár ismertette a 2012. október 31-i tényadatokat, amelyek a gazdálkodás stabilitását jelzik. Mindezek ismeretében a Küldöttgyűlés a következő határozatot hozta.

5/2012. (12.7.) sz. Küldöttgyűlési határozat: A Küldöttközgyűlés a 2013-as tagdíjak vonatkozásában a 2012. évi összegek változatlanul hagyása mellett dönt. A fogyasztói árindex változással történő évenkénti növelést a 2014. évi tagdíjak

ra vonatkozóan vezeti be az Egyesület a havi tagdíj 10 Ft-ra kerekítésével.

Jelen van 27 fő küldött; szavazatok: 27 igen, 0 tartózkodás, 0 nem..

A harmadik napirendi pont keretében Kiss László alelnök távollétében Haraszti Gyula elnökségi tag vezette elő az Elnökség javaslatát az Egyesület tagságának megszüntetésére a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetségében (MTESZ). Az Országos Erdészeti Egyesület 1948 óta tagja a MTESZ-nek, vagyis egyesületi történetünk jelentős, sok eredménnyel teli szakaszáról van szó. A kommunista rendszer kiépítésekor a MTESZ-tagság biztosította Egyesületünk továbbélési lehetőségét, mindamelllett a szervezet az ideológiai ellenőrzés feladatát is ellátta. Az elmúlt évtizedekben a Szövetség a folyamatos megújulási törekvések ellenére egyre kevésbé tudta ellátni Alapszabály szerinti feladatait. A MTESZ mára gazdasági csődbe került, ellene felszámolási eljárást indítottak. Gyakorlatilag felélte vagyonát, meglévő ingatlanvagyonára nagyrészt jelzáloggal terhelt, a Fő utcai székház eladását az MNV Zrt. év eleje óta nem hagyta jóvá, de az eladásból esetleg befolyó összeg sem fedezi a meglévő adósságállományt. Mindezek értelmében az OEE 3,1%-os részesedése a MTESZ vagyonból csak elméleti lehetőség. Az Elnökség javaslatára a Küldött-

gyűlés egyhangúan döntött az egyesületi élet egy korszakának lezárását jelentő kilépésről.

6/2012. (12.7.) sz. Küldöttgyűlési határozat: Az Országos Erdészeti Egyesület megszünteti tagságát a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetségében. A Küldöttgyűlés felhatalmazza az Elnököt a szükséges jognyilatkozatok megtételére.

Jelen van 27 küldött; szavazatok: 27 igen, 0 tartózkodás, 0 nem.

Az egyebek napirendi pont keretében Lomniczi Gergely főtitkár a küldötteken és egyesületi tisztségviselőkön

Kondor Endre

keresztül felhívta a tagság figyelmét a tagsági kártya használatára, hiszen a kedvezményrendszer akkor működik megfelelően, ha a tagság él az abban rejlő lehetőségekkel. Ismertette, hogy a 144. Vándorgyűlés 2013. július 12-13-án lesz Tatán és Tatabányán a Vértesi Erdészeti és Faipari Zrt. szervezésében. A Vándorgyűléshez kapcsolódóan 2013. július 11-12-én lesz az Év Erdésze Verseny. A 2013-i évi tagdíjak fizetési határideje 2013. január 27., amiről a tagságot a szokásos módon értesíti a titkárság. A tagsági kártyák érvényesítése 2013. február 28-ig a helyi csoportok számára kiküldött matricákkal történik majd. 2013-ban az év fája a házi berkenye. A XVII. Erdők Hetét pedig mostantól minden év 40. hetén szervezzük. Schmotzer András javasolta annak megvizsgálását, hogy az évről Küldöttgyűlés a jövőben korábbi időpontban, már november folyamán legyen. Kérdésére, hogy a jövőben eszentül minden évben lesz-e Év Erdésze Verseny, Zambó Péter elnök megerősítette, hogy ez az Elnökség szándéka. Varga Attila ezzel kapcsolatban az új versenykiírás mihamarabbi megjelentetését szorgalmazta.

Az ülés végén Zambó Péter elnök megköszönte a küldöttek aktív részvételét, majd átnyújtotta a *Gyökerek és lombok* VIII. kötetének tiszteletpéldányait. Ezután áldott Karácsonyt és boldog Új Évet kívánva bezárta a Küldöttgyűlést.

kmf.

Zambó Péter
elnök

Lomniczi Gergely
jegyzőkönyvvezető

Hitelesítők:

Köveskúti Zoltán
Koczka Zoltán

Évzárás a Mezőgazdasági Múzeumban

Többszörös szakmai könyvbemutató az Erdészettörténeli Szakosztály rendezvényén

Az Erdészettörténeli Szakosztály történetében még nem fordult elő, hogy rendezvényén egyszerre négy erdészettörténeli témájú könyvet mutassanak be. A Mezőgazdasági Múzeum díszterme méltó keretet adott e rendkívüli eseménynek.

Dr. Oroszi Sándor szakosztályelnök megnyitója után Szakács László: „*A zalaegerszegi erdő és az erdőgazdálkodás története a kezdetektől 2010-ig*” című könyvét mutatta be Kiss Gábor a Millecentenáriumi Közalapítvány kuratóriumának elnöke, a könyv szerkesztője. A kiadvány az Erdészettörténeli Közlemények LXXXVII. száma. Elmondta, hogy először a Zala Megyei Levéltár kezdeményezte és támogatta a kutatást és a kézirat előkészítését. Ezután a könyv megjelenésének körülményeiről és a támogatókról emlékezett meg. Kiemelte, hogy ez az első monográfia az országban, mely egy település teljes erdő-, erdőgazdálkodás- és vadászattörténetét végigvezeti az őskortól napjainkig és egyben hasznos módszertant is nyújt a szakemberek részére.

Ezután a szerző vetített képes előadásban mutatta be a könyv fő fejezeteit, kiemelve néhány érdekes témát. Különösen a régi térképekre az erdőterület és fafaj változására, valamint a közjóléti erdők történetére hívta fel a figyelmet. Érdemes idéznünk a vetítés két jelmondatát:

„Azon nemzet mely emlékeit veszni hagyja, azzal saját síremlékét készíti” (Ipolyi Arnold). „Az ember nem élhet erdő nélkül...”.

Szakács László könyve méltó emléket állít a jelenlegi és az egykori, fából,

Kiss Gábor Szakács László könyvét mutatja be

erdőkből élők világának, és azoknak, akik az erdők szakszerű kezelését, őrzését ellátták.

Ezután az Erdészettörténeli Közlemények sorozatában, Dr. Oroszi Sándor: „*Mit jelent Erdély a magyar erdészeknek*” című kötetét, a szerző mutatta be. A szakosztály elnökének ez a 13. kötet, mely Erdély erdészettörténetéről szól. Bátran mondhatjuk, hogy a legjobban feltárt s bemutatott táj, országgrész. Példátlan részletességgel tárta fel a múltat s e könyvében a román Vasile Sabău történéssel vitatkozva, igazi mély haszneretettel, esszészzerű, társadalom-lélektani, táj gazdaságtörténeli vizsgáldást végez. Az erdők használat az erdélyieknek, benne a románoknak is mindig kulcskérdés volt. A korábbi könyveiből kimaradt s az újabbban előkeült adatokat is beillesztette e könyvbe.

Érdemes idéznünk egyik befejező mondatát: „A témát azzal zárjuk le, hogy a dualista Magyarország két feszítő kérdése, a szociális és a nemzetiségi közül ez utóbbi az erdőgazdaságban, illetve a faiparban szintén megjelent. A magyarság – történelmi, (mély)lélektani okokból? – nem

a számarányának megfelelően vett részt a gazdasági küzdelemben. Megelégedett azzal, hogy az erdészeti igazgatás nyelvén a magyart tette, továbbá hivatalnokaitól megkövetelte a magyar állam, a magyar állameszme védelmét, de hogy közben mi zajlott körülöttük, azt nem, vagy alig vették tudomásul. Így nem csoda, hogy a történelmi Magyarország összeomlása az erdészet hivatalnokait is meglepetésként, készületlenül érte.”

A harmadik könyvet, az *Erdészettörténeli Közlemények több szerző által írt tanulmánykötetét* szintén Dr. Oroszi Sándor ismertette. A gyűjteményes kötetben a következő szerzők és tanulmányok olvashatók.

Emődi András: Erdőtisztek a Nagyváradi Római Katolikus Püspökség uradalmában a 19. században, az 1879. évi erdőtvény megjelenéséig. Egy uradalom ismertetése, bőséges adattárral, hivatkozással és térképekkel.

Oroszi Sándor: Czegei Vass György és Vass László naplóinak erdészeti, vadászati és halászati vonatkozásai. 1659-1703, és 1697-1738 közti érdekes naplók.

Kégel Árpád: Javorina története 1875-1936 között. Vadgazdálkodás a Magas-Tátrában.

Tamás János: 40 éves vadászélményeim. Közzé teszi: Dr. Oroszi Sándor. Dr. Tamás János ügyvéd 1920-1945 közti naplója, Zala Megyében.

Tóth Tamás – Wolfgang Böhme – Torsten K. D. Himmel: Visszaemlékezés

Szakács László és Kiss Gábor

Dr. Oroszi Sándor

a 80 éve elhunyt báró Fejérváry Géza Gyulára (1894-1932). Egyik legnagyobb Magyar herpetológus (hüllők, kételtűek, rovarok.)

Nagy Domonkos Imre: Selmecebánya Kosáryné Réz Lola műveiben. Érdekes szemszögből mutatja be Selmecebányát, bőséges eddig ismeretlen adattal.

Ifj. Faragó Mihály: 1956 – a forradalom éve.

A rendezvény végén Puskás Pál: „A Debreceni Erdészet és a bajdúsági állami erdőgazdálkodás története, Földi Lajos, Vass Tamás és Erdős Lajos tanulmányával” könyvét a szerző mutatta be. Először életéről, majd a könyv kezletkezésének körülményeiről beszélt.

Nem mindennapi könyv született. Ilyen részletes, alapos és szép kivitelű munkát ritkán tarthat a kezében az olvasó. A könyv tekintélyes vastagágú, alapos megismerésére hetek, hónapok kellene. Hallatlan nagy mennyiségű, 516 jó minőségű fotót találunk a könyvben, mely egyúttal a tárgyalt utolsó száz év korlenyomata. A könyv igazi érdeme, hogy az erdészetek és a hozzájuk tartozó üzemek valamennyi dolgozóját felsorolja.

Erdőmérnökök, erdészek és az erdészet valamennyi dolgozója bizonyára örömmel veszi kezébe a könyvet, hiszen saját életüket, munkásságukat is olvashatják. Az adatbázisokat felhasználhatják a korszak kutatói és mintául, módszerként szolgál a többi hasonló erdészet történetének megírásához. (A könyvet már ismertette Könyvajánló rovatában az Erdészeti Lapok).

Külön köszönet illeti a könyvek megjelenését támogató cégeket, szervezeteket, hogy ebben a nehéz megszorítással teli időben áldoznak a kultúrára.

Utolsó napirendi pontként a szakosztály jövő évi terveit tárgyalták meg, különös tekintettel az 50 éves évfordulóra. A szakosztály történetének egyik legsikeresebb rendezvényét az egyik könyv támogatójának jelmondatával zárjuk: Tanulj, ápdold a hagyományokat és élvezni fogod a haladás előnyeit.

Hirdessen az Erdészeti Lapokban!

Puskás Pál

A könyvek támogatói:

Zalaegerszeg Megyei Jogú Város, Zalaerdő Zrt. Nagykanizsa, Pílisi Parkerdő Zrt. Visegrad, SEFAG Erdészeti és Faipari Zrt. Kaposvár, Vértesi Erdő Zrt. Tatabánya, Országos Magyar Vadászkamara Zala Megyei Területi Szervezete, Zalavölgye Vadásztársaság Egervár, Nimród Vadásztársaság Zalaegerszeg, Degré Alajos Zalai Honismereti Alapítvány, Országos Erdészeti Egyesület, Zala Megyei Múzeumok Igazgatósága, Zala Megyei Levéltár, Ipoly Erdő Zrt., Ligniwood Kft., Andreas Stibl Kft., Nagyerdő Kft. Debrecen.

(Forrás:

OEE Erdészettörténeli Szakosztály)

Keresztény kultúrtörténeli emlékeink fotókiállítás

A Vértesi Erdő Zrt. 2012. november 19-én, 16 órakor nyitotta meg az oroszlányi Munkás Szent József katolikus templomban a *Keresztény kultúrtörténeli emlékeink a Vértesben* című fotópályázat kiállítását. A megnyitón Kocsis Mihály vezérigazgató hangsúlyozta, hogy az erdőgazdaság különleges figyelmet szentel a működési területén lévő műemlékekre, történelmi emlékhelyekre, temetőkre, s mindezek magukba foglalják a fotópályázat tematikáját is. Azért indította a cég útjára ezt a kezdeményezést, hogy minél nagyobb számban kiránduljanak a környék erdeiben, és csodálkozzanak rá az erdő rejtette értékeinkre, melyek keresztény kultúránk részei. Nagy számban érkezett a Vértesi Erdő Zrt. felhívására fotó. Több mint négyszáz kép jelezte, hogy a felhívás nem volt hiábavaló. Ezek közül a képek közül választotta ki a zsűri (Mudrák Attila Keresztény Múzeum, Tamás Gábor ferences rendi szerzetes és Hartdében Ákos grafikus) a kiállításra kerülő felvételeket, valamint a díjazottakat. Első helyezést ért el Tarjáni Antal, a második Pretsner István, a harmadik pedig Tóth Viktor lett. A fotóanyagra más település plébániája is igényt tart, ezért Oroszlányon két hétig volt megtekinthető, utána a Várgesztes templomában, majd Környén a katolikus templomban, Tatabányán, Csákváron és Gánton nézhetik meg az érdeklődők. A Mária Rádió későbbi elképzelései között szerepel a fotóanyag, egyúttal a Vértes országos népszerűsítése, így további területeken, más katolikus templomokban is láthatóvá válik.

Sárainé Illés Edina, Vértesi Erdő Zrt.

A Szombathelyi H.Cs. évváró rendezvénye

Bakó Csaba évet értékel

2012. december 13-ára ismét találkozóra invitálta az Országos Erdészeti Egyesület Szombathelyi Helyi Csoportjának tagságát a vezetőség. Talán az év végi munkák hajrája miatt – a szokásosnál későbbi időpontban – kisebb volt a tagtársak aktivitása. Pedig aki elfáradt a Saághy István Konferencia Központba, nagyon színvonalas és izgalmas élménybeszámolókat hallgathatott az előadásra felkért tagtársainktól.

A meghívó programterve szerint elsőként elnökünk, Bakó Csaba köszöntötte az egybegyűlteket, valamint értékelte az előző évet. Idén a legfontosabb rendezvények – a hagyományos Családi Nap mellett – a nagykanizsai Helyi Csoport látogatása és a Vértesi Erdészeti és Faipari Zrt.-hez, valamint a Zalaerdő Zrt.-hez tett tapasztalatcserék voltak. Örvedetes, hogy a tagújítás után csoportunk létszáma alig csökkent, 165 fő tagunk van jelenleg. Ezután titkárunk, Zsuppán Ernő tájékoztatott a küldöttközgyűlésről, egyesületi hírekről, továbbá a tagsági kedvezmények igénybevételének lehetőségeiről és módjáról. A 2013-ra tervezett programok alapján ismét mozgalmas évnak nézünk elébe. Titkárunk felhívta a figyelmet arra, hogy a helyi tagok előtt nyitva áll a lehetőség, hogy az év végi összejeveteleken élményeiket, szakmai tapasztalataikat megosszák a tagtársakkal.

E legutóbbi rendezvényen is tanulmányutakon szerzett élményekről, tapasztalatokról hallhatott a közönség izgalmas, információban gazdag, olykor humoros történetekkel derűtséget okozó előadást. A rengeteg képpel illusztrált beszámolókat figyelve úgy érezhettük, mintha mi is éppen ott jár-

nánk az előadóval a bemutatott helyszíneken.

Elsőként Varga László tagtársunk rázsolta el hallgatóságát a messzi északon, Norvégiában tett tanulmányút élményeivel. Előadását általános információkkal kezdte Norvégiáról, híres szülőtteiről, megemlékezett az e tájon elsőként járt híres magyarokról. A Viken Skog erdészeti vállalatnál ismerkedtek a norvég erdőkkel, amely magánerdők kezelője. Megtudták, hogy Norvégiának 12 millió hektár erdeje van, amelyből gazdaságilag csak 7 millió hektár hasznosítható. Az előadó elmondta, hogy ott-tartózkodásuk alatt kézi motorfűrészest nem láttak, minden kitermelést harveszterekkel oldanak meg a norvég erdőkben. Legfőbb fajajuk a lucfenyő, de a természetvédelem nem tekinti őshonosnak, ezért az amúgy is nagy mennyiségben megtalálható ős-

honos szőrös nyír és hamvas éger kerül előtérbe. A jég óriási munkájának nyomait is láthattuk a képeken fjordok, fjellek formájában. Oslo, Lillehammer, Bergen utcáin is barangolhattunk. Az egyik képen még gabonaaratást is láthattunk, a kép érdekessége, hogy szeptemberben készült.

Török Imre, a Vasvári Erdészeti Igazgatóság fahasználati műszaki vezetője tavaly nyáron Németországban járt tanulmányúton a Szombathelyi Erdészeti Zrt. és a HM Budapest munkatársaival. Első állomásuk az egykori NDK-hoz tartozó Thüringia Állami Erdészetének területe volt, annak is a Hainich-Werratal-i Erdészete. Következő útjuk az Erfurt-Willrodi Erdészethez vezetett. Majd a Bajor Államerdészet Erbrachi Erdészeténél vendégeskedtek. Megtudtuk, hogy a bajor erdészek nagy hangsúlyt fektetnek az erdő gazdasági, védelmi és közjóléti funkcióinak minél kedvezőbb összehangolására. A szakmai tapasztalatok mellett élvezetes volt hallgatni az előadót a kulturális és gasztronómiai élményekről is.

Harmadikként Hunyadi Géza tagtársunk vetített képeket a 2012. év eseményeiről. A fotókon mindenki viszontlátta magát, kellemes emlékek idéződtek fel. Egy-egy vidámabb képen pedig jót derültünk.

Köszönjük a vezetőségnek a tavalyi tartalmas és színvonalas programokat, és sikerekben gazdag, boldog új évet kívánunk minden kedves tagtársunknak!

Horváth Gábor

OEE Szombathelyi H.Cs.

Szent Hubertus és Szent Borbála Emlékest

2012. december elsején 17 órakor gyülekeztek a résztvevők a solti Park Motel éttermében a 15. Szent Hubertus és Szent Borbála Emlékest megtartására. A már jubileumi megemlékezésen az OEE Kecskeméti Helyi Csoportja és az OMBKE Fémkohászati Szakosztály Kecskeméti helyi Szervezete tagjaival együtt mintegy ötven vendég vett részt. Az első találkozóra 1998-ban került sor a solti csemetekert központi, cserépkályhával jól ki-fűthető helyeibe. Idén a vendégek között ismét köszönthettük az OMBKE tiszteleti elnökét, dr. Tolnay Lajost, valamint a Fémkohászati Szakosztály elnökét, Csurgó Lajos kohómérnököt. A helyi erdészeket a KEFAG Zrt. munkatársai képviselték, élükön Sulyok Ferenc vezérigazgatóval és Ugró Sándor vezérigazgató-helyettesével. Az erdészek csapatát a SEFAG Zrt., a NEFAG Zrt. munkatársai erősítették. Ismét megtisztelték jelenlétükkel a rendezvényt a Szent Borbála Akadémiai Kör Egyesület tagjai, élükön elnökükkel, Benke Tamás bányamérnökkel. Az OMBKE Öntészeti és Bányászati Szakosztályait is emblema-

musnak Szűcs Imre a. Lenin, kontra punktoknak Mihalecz József a. Golyót és Lakatos Csaba a. Teqillát, Cantus Praesnek Csurgó Lajos a. Ifjúmadarat, konzekvenciának Kindla Norbert a. Josét jelölte ki.

A szakmai himnuszok intonálását követően a Komoly Pohárban Dánfy László a. Bubu a Védőszentek életútjának áttekintése után, azoknak a ma emberére kiható aktuális üzenetét elemezte a szakmagyakorlás során. A Szent Hubertus fohászal és a Szent Borbála himnusz felolvasásával kérte a Védőszentek oltalmát az egybegyűltekre és minden érintett szakmagyakorlóra.

A Vidám Pohár kiürítője ezúttal is Kiss Csaba a. Balhész Charley volt, aki a jelenlévők néhány tagjának anekdotaszereven megfogalmazott rövid és kacagató történetével oldotta az ünnepélyes hangulatot. A Kontrapunktok bekapcsolásával

az elnök szabad folyást adott a felszólalásoknak és a selmeci nóták gyakori zengésének.

A felszólalók között Bognár Gábor a. Pagát Krug Lajost idéző verselését, Sáfár László a. Rozmár anekdotáját és a Kontrapunktok szellemes gondolat futtatásait, valamint a gépészek képviselőjének Gubicz László a. Papsi köszöntőjét emelhetjük ki a teljesség igénye nélkül. Az utolsóként említett felszólaló tiszteletére, elnöki viszonzásként, a gépész himnuszsal köszöntötték a résztvevők gépész barátainkat.

A záró dalok és a magyar és székely himnusz tárogató játékkal kísért felhangzása után a nótázás immáron szabadon választható repertoárját Vesztergám Miklós tárogatóművész tárogató és citera kíséretével hajnali háromig visszhangozták a teremfalak, a jövő évi viszontlátásig.

Dánfy László, OMBKE

Bognár Gábor, OEE Kecskeméti H.Cs.

tikus vendégek reprezentálták, köztük a 70. születésnapját ünneplő Belányi József mélykúti öntő és Kiss Csaba bányamérnök, aki szintén törzstagja az ünnepi gyülekezetnek. Első ízben köszönthettük a vendégek között a Miskolci Gépészekért Alapítvány képviselőit.

A baráti beszélgetésekkel kezdődő rendezvény házigazdái most is a helyi Erdészné Kft. ügyvezetőnöje Szűcsné Fias Mónika és hites társa Szűcs Imre erdőmérnök voltak. A helyi vendégváro italféleségek kóstolását követően az alföldi erdőkben ejtett fiatal vaddisznóhúsból főzött pörköltvacsera után került sor az Emlékestre, egy erre a célra meghirdetett Szakestély keretén belül. Az összegyűlt isteni fényben tündöklő dicső firmák egyhangú döntése alapján, az elnöki tisztelet Ugró Sándor, alias (a.) Pinokkió vehette át, aki Major Do-

Szerelmem: Baden-Württemberg

Háromhetes tanulmányúton 1996-ban Baden-Württembergben jártam. Az Erdészeti Hivatalunk és a stuttgarti Földművelési Minisztérium Erdészeti Igazgatósága megállapodtak, hogy több éven keresztül erdészeti szakembereket fogadnak kölcsönösen a két ország erdészetében. Így jutottam ki Baden-Württembergbe, egy olyan országba (tartományba), amelyről addig keveset tudtam. Az országnév hallatán a germán mondavilág, a Rajna folyóhoz fűződő misztikus történetek, az addig csak képekről ismert gyönyörű hegyvidék folyókkal, tavakkal, és mindenekelőtt a Fekete-erdő jelentek meg képzeletemben, ezért nem csoda, hogy nagy várakozásokkal indultam útnak.

Egy időben többen voltunk Magyarországról a tartományban szétszórva, egymásról nem tudtunk, ez a legjobb módja a nyelvy gyakorlásnak és az idegen országban való eligazodás, kapcsolatteremtés megtanulásának.

Számomra a Fekete-erdő – ma már a Schwarzwald elnevezés közismert nálunk is – délkeleti területét jelölték ki tanulmányozásra, ahol Bonndorf kisváros székhellyel működött az állami erdészet közel 6000 hektáron. Onnan 50 km-en belül elérhető Svájc és a Bodeni-tó, nincs messze Donauquelle, a Duna forrása.

A Bonndorfi Erdészet (erdőhivatal) patinás épületében Friedbert Zapf erdészeti vezető fogadott barátsággal, mintha régi ismerősök lettünk volna.

A Bonndorfi Erdészet épülete

Az épület földszintjén vannak az erdészet irodahelyiségei, az emeleten pedig az erdészeti vezető lakik, ez a megoldás gyakori a németeknél. Itt volt az állomáshelyem, innen indultam rendszeresen a terepi bejárásokra, gyakran az erdészeti vezető kíséretében, aki igazán segítőkészen mutatta be nekem az ottani erdészeti műhelyeit. Ugyanezt mondhatom el a kerületvezetőkről, akiket sokszor elkísértem napi munkájuk során. Mindvégig azt a figyelmességet tapasztaltam, hogy amikor velem beszéltek, félretették a térségre jellemző alemann dialektust, így aztán nem voltak nyelvi nehézségeim. Amikor viszont egymás közt beszéltek, beszédjük begyorsult, és a tájbeszélésben elmondottakból keveset érttem. Nagy derűséget keltett, amikor egy vendéglobi ebédnél ismeretlen asztaltársaimat megdicsértem: nagyon jól beszélnek németül, mondtam. Amikor ugyanis megtudták, hogy magyar vagyok, tiszta németességgel folytatták a beszélgetést.

Zapf erdészeti vezető az „Oberforstrat”, főerdőtanácsos megnevezéssel (hasonló titulusok nálunk is használatban voltak 1945 előtt), ezenkívül ő volt akkor a „Schwarzwaldverein”, Egyesület a Fekete-erdőért szervezet elnöke, ez a szerveződés csupa olyan ismert személyből állt, akiknek szívügye az erdő előrelátó megővése.

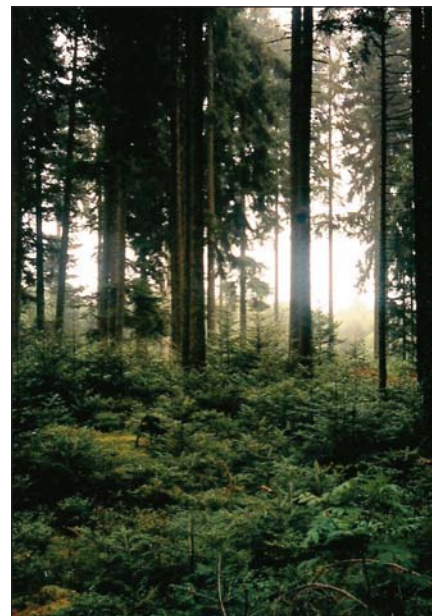
Amikor először jártam a területen, szinte az a kép tárult elém, ami ifjú korom óta él bennem: nagy sötét erdő, méltóságteljes hatalmas fenyőkkel. Ezek voltak a Schwarzwald évszázados lucosai, amelyeket az akkori nagy fenyvesítési programok során hoztak létre.

A lucosok helyén valamikor – egy évezreddel korábban – jegenyefenyők, bükkfák képezték az erdő fájának zömét, a jegenyefenyő állott az első helyen a maga 50%-os részaránnyal, valamivel kevesebb volt a bükk, a lucfenyő pedig alig több mint 5%-ban volt jelen. Őshonos fajajokból álló erdők voltak ezek. A 19. század elejéből származik a nálunk is ismert, és karácsony táján gyakran énekelt „Ó Tannenbaum, ó Tannenbaum, wie grün sind deine Blätter” kezdetű német dal, amely jól mutatja, hogy akkor még „fenyő” alatt a jegenyefenyőt értették (Tannenbaum=jegenyefenyő). A karácsonyfára is a Tannenbaum kifejezést használták, ez még ma is használatos ebben a formában.

Az egykori egészséges fafajarány akkor kezdett felbomlani, amikor a 18. században a jegenyefenyő iránti igény megnőtt, főleg a hajóépítéshez és a hollandiai cölöpalapozáshoz használták előszeretettel. Nagyobb területeket vágtak tarta, és ezeket gyakran a luccal erdősítették újra. Létrehozták a nagy lucfenyő monokultúrákat – ez főleg a 20. század elején történt –, kialakultak a Fekete-erdőre sok helyen még ma is jellemző lucosok. A szemlélet az 1970-es években változott meg, amikor az elegendő erdő hátrányai markánsan megmutatkoztak. A sekélygyökerű lucfenyő állományokban nagy károkat okoz a vihar, emellett ki vannak téve különféle rovarkártevőknek, emiatt kell gyakran tarvágást alkalmazni, amit egyébként már lehetőleg elkerülnék. Az új

Lucfenyvesek a Fekete-erdőben

Felújítás jegenyefenyővel

szemlélet lényege, hogy az őshonos fafajokat kell visszahozni, elsősorban a jegenyefenyőt és a bükköt, a luc csupán egyharmad arányban marad majd meg terveik szerint.

A megvalósítást nehezíti, hogy a jelentékeny őzállomány károkat okoz az erdősítésekben, és jellemzően a jegenyefenyőt kedveli. Ellene többféle módszert alkalmaznak, elsősorban bekerítik a kitett területeket, de ritkán egyedi védelmet, hálóból készült ún. nadrágot is használnak.

A Dübös-folyó völgyében

Az erdők átalakításában általában egyetértés van, a különbség csak abból adódik, hogy a zöldek – akikben mindig van egy adag túlzás –, gyorsabb ütemet diktálnának, a realitásokkal inkább számoló szakemberek a feltételeket ismerve visszafogottabb haladást tartanak célszerűnek.

Érdemes figyelmet szentelni az egyik fotómon látható erdészeti útnak. Ilyen minőségű, minden időben járható utak sűrű hálózatával, ezenkívül a nagyszámú ún. traktorúttal már befejezettek mondható az egész tartomány feltárása. Talán az utak egymástól való 200-300 méteres távolsága (taktorutak nélkül) fejezi ki legjobban a feltártságot, az útsűrűség a magyarországi adatoknak sokszorososa. Mindehhez hozzátartozik a rendszeres karbantartás, minden út jó állapotban van, és ez mondható el a teljes infrastruktúrára.

Ottlétem alatt kirándulást szerveztek a Wutachschlucht természetvédelmi területre, amelyre magam is beneveztem. Nem bántam meg, maradandó élményben volt részem. A négyórás gyalogutrát Regina Franke természetvédelmi felügyelő vezette nagy szakértelemmel. Mindjárt az elején kijelentette, hogy ő nem valamiféle rendőre a természetvédelemnek, sokkal inkább a terület bemutatása, a lakosság nevelése a természet megővésére, képezi a feladatát. A Wutachschlucht elnevezés már önmagában sokmindent elárult az előttünk álló érdekességekről, szó szerinti fordítása: dühös folyó szakadékos völgye. A Wutach folyót Ősdunának is nevezik, mert eredetileg északnak tartott és a mai Duna medrében folytatta útját. Mintegy 60 000 évvel ezelőtt különös geológiai esemény történt: az egyik jégkorszak végén hatalmas víztömeg zúdult le a folyón, a rengeteg hordalékot az alsóbb szakaszokon lerakva olyan mértékben töltötte fel medret, hogy elzárta maga előtt az utat, egy másik irányban – dél felé – indult el, és egy addig szerény folyó medrében a Rajnába ömlött. Így történt, hogy korábban a Fekete-tengerig tartó folyó most már az Északi-tengerbe torkollott.

A hőmpolygó vizek a hatalmas szurdokvölgyet alakítottak ki a mészkő alapközetben, helyenként 180-200 méter mélységben, különösen gazdag növény- és madárvilággal. A sza-

kadékos völgy két oldalán a köztrétegződés valóságos geológiai tanulmányt jelentenek.

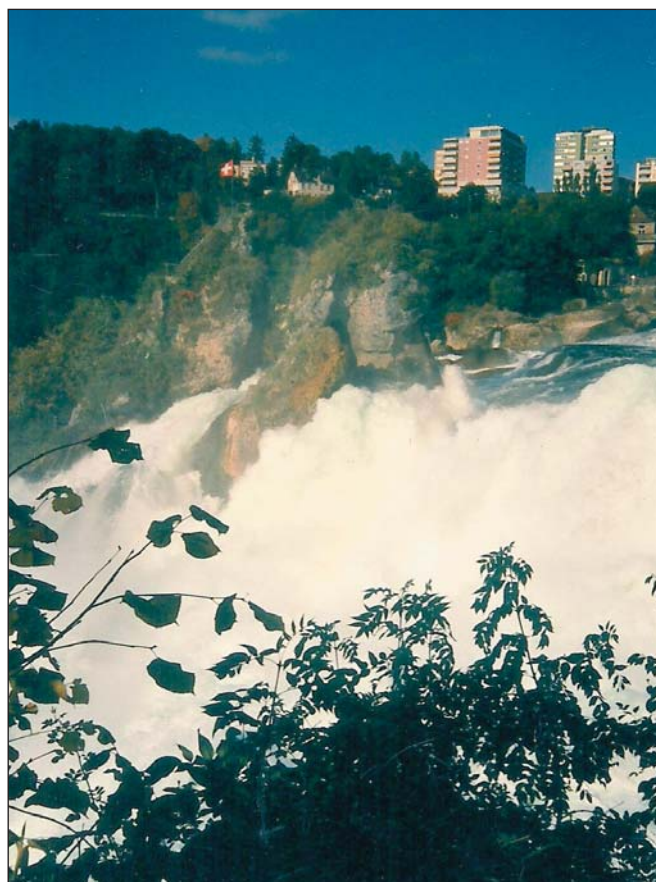
A „dühös” jelző ma is érvényes a folyóra, nagy esőzések idején hatalmas zuhatagként rohan végig a völgyön, pár évvel ezelőtt elvitt egy gyalogosok számára készült hidat.

A völgy alsó kiszélesedett részén kedvelt üdülő állott, ahol sok külföldi is megfordult, még Churchill is hódolt itt kedvenc időöltésének, a pecázásnak. Akkoriban a Wutach tiszta vízében rengeteg pisztráng élt. Az üdülőt húsz évvel ezelőtt lebontották, ma már az ős természetet a maga eredetiségében élvezhetik a turisták.

Tőlünk nem messze, a Fekete-erdő keleti lábánál fekszik Donaueschingen városa, úgy tartják, hogy itt ered a Duna. Nem messze ettől a forrástól két folyó érkezik a Schwarzwaldból, a Brigach és a Breg, ezek egyesülve egymással és a forrásból jövő a kicsiny patakkal már mint a nagy Duna folytatják útjukat a Fekete-tengerig.

Maradandó szép élményeim között tartom számon azt az autóbusz-kirándulást, melynek során Baden-Württemberg két nevezetességével ismerkedhettem meg: a Boden-tóval és a Rajna-vízeséssel. A három ország – Németország, Svájc és Ausztria – határán fekvő Boden-tó kristálytiszta vizével, szépséges környezetével sok-sok látogatót vonz télen-nyáron. Vízének tisztaságáról a Svájc hegységeiből jövő Rajna folyó gondoskodik, amely a tóba ömölve, majd a nyugati oldalon tovább haladva, állandóan frissíti a vizet, ezáltal embermilliók vízellátását biztosítja.

A Boden-tó északnyugati oldalában található egy kis sziget: Mainau, közismertebb nevén a Virág-sziget. A történelem során nagyon sok tulajdonosa volt, jelenleg a Bernadotte svéd dinasztia birtokolja, amely virágok, bokrok és fák ezernyi változatával valóságos csodává változtatta. Szakértő ke-

A Rajna-vízesés

zek gondoskodnak róla, hogy az orchideák, tulipánok, jácintok, rododendronok és sok más virágfaj az év minden időszakában dús virágzással fogadja a látogatókat. A sziget látnivalói közé tartozik a lepkeház és a család lakásául szolgáló szép kastély.

A Boden-tó látványosságaival feltöltődve még aznap eljutottam a Rajna-vízeséshez (Rheinfall). Ami ott fogadott, szavakba önteni szinte lehetetlen.

Egy keskeny turistaúton, amely több helyen sziklába volt vájva, jutottunk el vízeséshez. Olyan közel kerültünk a zuhataghoz, hogy a hatalmas sziklatömbökön szétporladó víz köddé válva az arcunkat legyezte.

A dübörgő víztömeg minden más hangot elnyomott. Ha valakiben él hatalmi gőg, nagyképűség, felfuvalkodottság, itt a természet erőinek hatására talán nála is az alázat kerül előtérbe.

Erdőjárásaink alkalmával eljutottunk egy nevezetes épülethez. Ez a ház Bonndorf közelében Grafenhausen nevű erdőterületen áll, és arról vált híressé, hogy itt forgatták a Klinika (Schwarzwaldklinik) c. filmsorozat felvételeinek egy részét, ez volt Brinkmann professzor lakóháza a sorozatban. Az épület ma Hüsli néven helytörténeti múzeum. A Klinika épülete, ahol a történet nagy része zajlik, a Schwarzwald nyugati oldalán áll Glottertal völgyében Freiburg közelében.

Az erdészet dolgozóival, az irodaiakkal, kerületvezető erdészekkel jó kapcsolatba kerültem, hamarosan feloldódott a kezdetben még érezhető idegenkedés a messziről jött emberrel szemben. Annyira közéjük tartozónak éreztem magam, hogy egy alkalommal megkérdeztem az irodán dolgozó hölgyeket: „hogyan érzik magukat nálunk Baden-Württembergben?” A megbeszélésekre rendszeresen meghívtak, sőt az erdészek részére tartott értekezleten megkértek, hogy tartsak egy ismertetőt a magyarországi viszonyokról.

A német erdész szakemberek hagyományosan jól képzettek, magas fokon művelik az erdészet elméletét és gyakorlatát. Ebben nekünk magyaroknak sincs szégyenkezni valónk. Mégis előbbre tartanak mentalitásban, kulturáltságban, ami megmutatkozik környezetük tisztaságában, rendjében, a természeti értékek megóvásában. Minderre az iskolai nevelésben is gondot fordítanak, erre jó példa: amikor ott voltam, erdészek és tanárok részére közös továbbképzést tartottak az erdőgazdálkodás és természetvédelem kapcsolatáról.

Az erdészetnek nagyobb a tekintélye, mint nálunk. A helyi sajtóban szinte minden nap megjelenik róluk ismertető vagy fotó. Az erdészeti szakma minden lépése a nyilvánosság előtt zajlik.

A köztük eltöltött három hét után élmények sokaságával tértem haza, mindezeknek csupán töredékére, néhány emlé-

Brinkmann professzor filmbeli lakóbáza

kezetes eseményre, és a bennem megfogalmazódott gondolatok egy részére térhettem ki.

Bevallom, a tanulmányutam végén nehéz szívvel vettem búcsút a kinti kollégáktól, akikről oly sok segítséget és jó indulatot tapasztaltam.

Az élet úgy hozta, hogy évekkel később, 2004-ben még egyszer eljutottam Baden-Württembergbe, ekkor már feleségemmel együtt. Keresztlányunk, Melinda a Boden-tó közelében lévő Salem nevű kisvárosban tartotta esküvőjét. Barátainkkal, Melinda szüleivel körutat tettünk a szépséges Boden-tó környékén, és természetesen felkerestük a bennem még elevenen élő Mainau szigetét, a Virág-szigetet, annak tengernyi szépségével, virágözönével. A szigeten felvételeket készítettem.

Mainau szigetén

Ezt a fotót feleségem – Márti – emlékének szeretném szentelni. Azóta ő már nem él, elköltözött egy másik világba, ahova egyszer mindnyájan megérkezünk.

Wágner Tibor

Tisztelt Olvasó, Kedves Tagtársak!

Azzal a kéréssel fordulunk hozzátok, hogy amennyiben birtokotokban lenne valamilyen írott dokumentum, fotó, esetleg egyéb tárgyi emlék az 1926-ban megalakult, majd a II. világháború után megszűnt Magyar Erdészeti Vadászati Műszaki Segédszemélyzet Országos Egyesületével (MEVME) kapcsolatban – és amennyiben számotokra ez nem okozna gondot – bocsássátok az OEE rendelkezésére.

Az eredeti fotókat, dokumentumokat, tárgyi emlékeket vagy az azokról készített digitalizált másolatokat tartalmazó elektronikus eszközhordozót kérjük, hogy az Egyesület könyvtárának vezetője részére az alábbi címre juttassátok el:

Országos Erdészeti Egyesület
1021 Budapest,
Budakeszi út 91.

Ha a fotókról, vagy egyéb dokumentumokról digitalizált másolatot e-mailben kívánjátok küldeni, kérjük azt

Dr. Sárvári János könyvtárvezető részére a
megosz@mail.datanet.hu,

illetve **Schweighardt Ottó** tagtársunk részére az
s.otto57@freemail.hu

postafiók címekre tegyétek meg.

Köszönettel:

Dr. Sárvári János, a könyvtár őre

Tanulmányút a Gerecsében

Az előző évben a VADEX Zrt. soponyai területére tett látogatáshoz hasonlóan, az OEE Budapesti VM Helyi Csoportjának tavalyi tanulmányútja is az OEE régiós együttműködés keretében valósult meg. 2012. október 17-én a HM Budapesti Erdőgazdaság Zrt. Süttői Erdészeti Igazgatóságának területén zajló természetvédelmi és közjóléti tevékenységgel ismerkedhettek meg a résztvevők. Holdampf Gyula, a VM Helyi Csoport elnökének vezetésével érkeztünk a tatnai vasútállomásra, ahol Keresztes György, a Zrt. vezérigazgató-helyettese, a HM Helyi Csoport elnöke, valamint Túróczi Balázs, a HM Helyi Csoport titkára köszöntött bennünket. A nap folyamán Szimicsek László erdőmérnök, a Zrt. igazgatója, valamint munkatársai voltak csoportunk kísérői.

Elsőként a Duna-Ipoly Nemzeti Park Gerecsei Tájvédelmi Körzetében, a Természetes Életmód Alapítvány kezelésében lévő Agostyáni Ökofalut tekintettük meg, ahol Czumpf Attila tájegység-vezető kalauzolt végig. Hazánk első ökofalujában a természetes életmód lehetőségeit lépésről lépésre ismerhetik meg az idelátogatók, az egyes állomások a térségre jellemző hagyományok alapján mutatják be a szerves gazdálkodás elemeit. Az egyes művelési ágak, mint az erdő, a szántó, a legelő, a gyümölcsös és a veteményeskert nem válnak el élesen egymástól, hanem szerves egységet alkotnak. Az állattelepeken őshonos magyar sertés-, kecske-, nyúl- és baromfifajtákat tartanak. A történeti ökológiai program részeként folyamatban van egy 12. századi árpádkori kőtemplom rekonstrukciója is, mely körül

egykor temető volt, a sírok közül ma is látható néhány. A mintegy 20 ha-os ökofalu bemutató- és oktatóhely is egyben, a természeti-környezeti nevelés, oktatás és képzés helyszíne.

Később a Neszmély külterületén, Gombáspusztán mellett fekvő Neszmélyi Arborétumot látogattuk meg Tóth Róbert erdőmérnök vezetésével. Az arborétum Nemeskéri Kiss Miklós javaslatára az 1960-as évek elején létesült 28 hektáron, ahol elsősorban egzóta fenyőfajokat telepítettek kísérleti jelleggel. Fontos célkitűzés volt a hazai klimatikus viszonyok között gyorsan növekvő, értékes faanyagot adó fajok kiválasztása. Az arborétumban ma összesen több mint 100 fa- és cserjefaj, illetve fajta található, köztük számos faj (pl. libanoni cédrus, duglasz fenyő, jegenyefenyő, vörösfenyő, óriástuja) nagyobb ál-

lományokat alkot. Ezekben a kísérleti fenyvesekben a cserjeszint kialakítása is fontos szempont volt, például a cédrus-állományban a törökmogyoró vált be leginkább, mint cserjeszintalkotó faj. A Neszmélyi Arborétum ma már elsősorban turisztikai célokat szolgál, az erdészeti előzetes bejelentkezés alapján látogatható.

A süttői Alsóvadácsi Vadászházban elköltött ebédet követően csoportunk a süttői múzeumot kereste fel, melyet Czermann János polgármester mutatott be. A régi kőfaragóműhelyből átalakított múzeumépület jelenleg helytörténeti kiállításnak ad otthont. Elsősorban a híres süttői kőfaragó hagyománynak állít emléket, valamint a helyi mesterségeket, hagyományokat mutatja be.

A tanulmányút utolsó állomása a Lábatlan központjában található Gerenday-ház, illetve a Gerenday-arborétum volt. Gerenday Antal kőfaragómester Piszkén létesített kőfaragó telepének épületeiből kialakított kúria 1990-ig volt a család tulajdonában. A jelenleg önkormányzati kezelésben lévő épület szépen felújították és ma közösségi funkciókat lát el. Az egykori kúria berendezési tárgyai, a helyreállított bútorok és festmények ma is láthatók itt. A kúria körül fekvő park az 1890-es években létesült. Gerenday Antal fiai, Dezső és Andor fenyőkertészetet alapítottak, a többnyire örökzöld növényekből és ritka fajokból álló dendrológiai gyűjtemény később európai hírnévre tett szert. Az arborétum 1977 óta védett, 1999 óta van önkormányzati tulajdonban. A jóhangulatú tanulmányúton 20 fő vett részt.

Papp Mónika

OEE Budapesti VM HCs

A neszmélyi arborétumban

Erdők a közjóért

Közel kétéves fejlesztési folyamat zárult le a napokban a Lábodi Vadászterületén, melynek keretében turisztikai célú beruházások valósultak meg. A horvátországi, Našicei Erdőgazdaság és a SEFAG Zrt. — együttműködve a Somogy Megyei Erdész és Természetvédő Egyesülettel — közös pályázat keretében álmodta meg a lábodi térség természeti értékeinek megőrzését és bemutatását segítő projektet.

A pályázat a horvát oldalon a lisičinei arborétum növénykultúrájának és infrastruktúrájának helyreállítását és fejlesztését, valamint az arborétum bemutatását és promóciójának kiépítését, Magyarországon a petesmalmi Studinka vadászlak felújítását, természetismereti központtá alakítását és Nagysallérban egy vadaspark létesítését, valamint Petesmalomtól Sziágyig vezető, közel tíz kilométer hosszú tanösvény kiépítését tűzte ki célul. A napjainkra megvalósult létesítmények ünnepélyes avatására október 29-én került sor. A projektzáró rendezvényt megtisztelte – a térség vezető közéleti személyiségei mellett – Nagy András igazgató a MFB Zrt. képviselőjében és Jakó Gergely a Somogy Megyei Közgyűlés alelnöke.

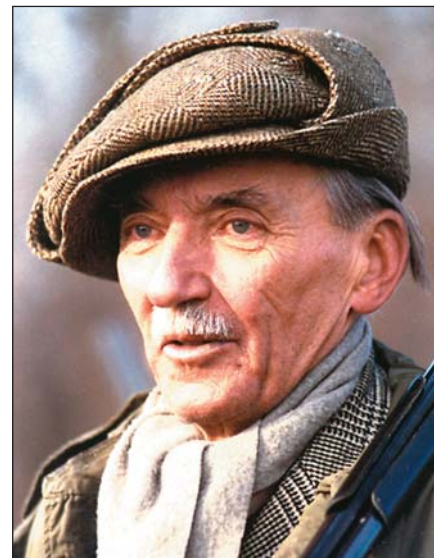
A tradicionális formákat megőrizve a Természetismereti Központ mára új köntösben emlékeztet a régi időkre, a kis vadászlak híres lakóira, vendégeire. A világhírű lábodi vadgazdálkodás alapító „urára”, Dr. Studinka Lászlóra, a nemzet nagy vadászírójára, gróf Széchenyi Zsigmondra, és a jó barátára, báró Schell József grafikus-festőművészre, kinek keze nyomát megőrizték az ősi fa-

lak és a gondos utódok. A vadászlak málladozó vakolatáról restaurátor-festőművészek munkája nyomán nyolc falfestmény került megújult állapotban önálló hordozóra, illetve ismét a házba.

A központban emlékszoba állít örök emléket Dr. Studinka Lászlónak (1918-1981), aki így ír erről a helyről: „Azért Petesmalom, mert valamikor régen, amikor a sok ottani patak – mind Rinya – még nem volt táplálócatornává degradálva, a mai balastavak helyén pedig üde rétek zöldellettek, amikor az örömi valót még a vízimalomba börtölték, Petesnek hívták a vízimohnárt. A világ végén állt ez a ház, ez volt a legszebb benne. Olyan barátságos hely volt, hogy aki oda betette a lábát, rögtön megszerette. Igazi vadásztanya volt Petesmalom: mindnyájunk élete a vadászatra volt beállítva. Ez volt a dolgunk – de az örömünk is! Életem legszebb hat esztendejét töltöttem ott – ezt most már biztosan tudom...”.

Dr. Studinka László nemcsak jeles madarász és a természetet imádó vadgazda volt, hanem világhírű vadászíró is egy személyben. Könyvei közül csak négy jelent meg magyar nyelven. Számmunkra – somogyiak számára – különös jelentőségűek a Minden nap vadásznap és az Egy marék vadászemlék

Studinka László

című alkotásai, hisz az ezekben megélevenedő vadásztörténeteket olvasva lépten-nyomon a Lábod környéki erdőkben találjuk magunkat, erre emlékeztet egy-egy nyiladék, erdőfolt, házikó. Még ma is használt népi elnevezései élednek újjá. Ilyenek többek között: a Prépost-pusztá, Hengergő, Kányató, Tiboktó, Bűdöstó, Skrublics-tanya, Cucortó, Szélestó nevek.

A nagysalléri vadasparkban természetes élőhelyükön megcsodálhatjuk a térség kóródzó állatait: gím- és dámszarvasok, őzek, valamint muflonok figyelhetők meg. Az Erdei Iskolát és a Studinka László Természetismereti Központot összekötő tanösvény ismeretterjesztő táblái a változatos belső-somogyi táj természeti értékeit, érdekességeit mutatják be a turistáknak. Az ismeretterjesztő anyagokat az erdészeti társaság munkatársainak természetfotói illusztrálják, a szerkesztők pedig „Tudod-e?” rovattal kedveskedtek a legkisebbeknek. A fejlesztések szorosan illeszkednek az erdei iskola céljaihoz, tartamosan segítik a pedagógiai programot.

Az ünnepélyes, vadászkiürtszóval kísért avatásokat követően az Alexandra Vadászházban rendezett projektzárón Merczel István, a Somogy Megyei Erdész és Természetvédő Egyesület elnöke értékelte a horvát-magyar együttműködés eredményeit. Végül Barkóczi István, a SEFAG Erdészeti és Faipari Zrt. vezérigazgatója és Vlatko Podnar, a Našice Erdőgazdaság igazgatója vonták meg a beruházások mérlegét, majd meleg kézfogással szentesítették a partnerek barátságát.

**Detrich Miklós – Horváth Mihály
– Merczel István**
SEFAG Zrt.

Studinka László Természetismereti Központ

A Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt. 160.062.730 forint támogatást nyert a „Természetvédelmi fejlesztések a Gyulaj Zrt. területén” elnevezésű projektre

KEOP-3.1.2/2F/09-11-2011-0008

Természetvédelmi fejlesztések a Gyulaj Zrt. területén

Az erdő, mint különösen értékes, és gazdag életközösség megőrzése élőhelyvédelmi feladat. Ezt szem előtt tartva a Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt. a Környezeti és Energia Operatív Program keretében sikeresen pályázott a működési területén található élőhelyek fejlesztésére és helyreállítására a „Természetvédelmi fejlesztések a Gyulaj Zrt. területén” című projekttel.

A megvalósításra 2012. május 15-én kötött szerződést a Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt.-vel a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség képviseletében eljáró Nemzeti Környezetvédelmi és Energia Központ Nonprofit Kft., összesen 160.062.730 Ft támogatási összeggel és 2014.12.31-i megvalósulási határidővel.

A pályázat célja, hogy a Gyulaj Zrt. Tamási, Pincehelyi, és Hőgyészi Erdészetének területén komplex természetvédelmi beavatkozások valósuljanak meg. A természetes folyamatok helyreállítása nagymértékben megkönnyíti a területek megfelelő kezelését, hosszú távú fenntartását.

A pályázatban szereplő erdőrészek, erdőtümbök egyik legnagyobb problémája az agresszívan terjedő idegenhonos fajok térhódítása, mint a bálványfa, az akác, vagy a zöld juhar. Ennek következtében az erdő ökológiai egyensúlya megbomlik. Az eredeti élőhely, életközösség visszaállítása e fajok extrém ellenálló képessége miatt különös körültekintéssel végzett mechanikus és vegyszeres kezeléssel lehetséges, amely hazai fajok ültetésével egészül ki. Az idegenhonos fajok eltűnésével jelentős nyomás alól szabadulnak fel a Dél- Mezőföld és a Tolnai-dombság Natura 2000 területeinek értékes fás társulásai. A természetes folyamatok újra érvényesülhetnek, és az erdők faj- és korosztály-eloszlása a természetszerű erdők irányába mozdul el.

A Tolnai-hegyhát középső részén lévő erdei és fekete fenyvesek a II. világháború után keletkeztek. Az itt élő sváb lakosság kitelepítése után rengeteg felhagyott szőlő- és gyepterület maradt gazdtalanul, melyet az 50-es, 60-as években fenyővel ültettek be az akkori fajpolitikai irányelveknek megfelelően. Mára azonban kívánatosá vált leromló állományaik őshonos fajokkal történő lehetőség szerinti cseréje. A Tolnai-hegyháton

telepített fenyvesek átalakítása megteremti az egybefüggő erdőborítottságot, ellenállóbbá teszi az erdőt az invazív fajokkal szemben, csökkenti a táj fragmentációját és növeli a megtelepedésre alkalmas élőhelyek területét. A vegetációs időszakoként átgondolt, egymásra épülő beavatkozások, és a természetvédelmi szempontokat előtérbe helyező módszerek garantálják, hogy a körültekintően elindított természeti folyamatok hosszú távon fennmaradjanak.

A projektben szereplő további területek közt szerepel a fokozottan védett nyílt homoki tölgyesek egy maradványállománya, a Németkéri Barát-erdő, melynek öregedő állománya természetes megújulásra csak kismértékben, vagy egyáltalán nem képes. A tervezett védőkerítés egyrészt a vadállomány romboló hatásaitól, másrészt a szándékos emberi károkozástól való védelmét jelenti e ma már ritka, sérülékeny erdőtársulásnak. A helyi védettséget élvező és kultúrtörténeti jelentőségű Gyulaji magyar tölgyesben szintén a természetes felújulás segítése a legfontosabb feladatunk. A Gyulaj Zrt. mint a területek kezelője, megőrzéséért felelősséggel tartozik. A magyar tölgy a Kárpát-medencében ritka faj, a Gyulaji-erdő jelentős élőhelye.

A projekt végrehajtásának ideje a természet folyamataihoz viszonyítva rövid, de hatásai igen hosszú távon érezhetőek lesznek. A kitűzött célok elérésével várhatóan javul a régió természeti területeinek állapota, növekszik a közösségi jelentőségű élőhelyek területaránya, és lehetőség nyílik az ökológiai egyensúly, valamint a biológiai sokféleség hosszú távú fenntartására.

Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt.

forrás: Részletes Megvalósíthatósági tanulmány
„Természetvédelmi fejlesztések a Gyulaj Zrt. területén”,
Élőhelyvédelem-helyreállítás, KEOP-3.1.2-09-11

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujszechenyiterv.gov.hu
06 40 638 638

A projekt az Európai Unió támogatásával, a Kohéziós Alap társfinanszírozásával valósul meg.

Kalandozás a Lapok forrásvidékén II.

Apatóczy István – erdésztechnikus

Szaklapunk idei 150 éves jubileuma alkalmából számosan felidéztek a vele kapcsolatos fő történelmi, szakma- és sajtótörténeti érdekességeket. Felelőlegesen jelentős eredményekkel kitűnt, esetenként kiemelt szakpolitikai pályát bejárt erdészek alakját is.

Lassacskán a kialakuló magyar erdészeti szakirodalom leendő olvasótáborra is gyarapodni kezdett.

„6. Kassa sz. kir.város irata, melylyel az, az erdőszegyletnek 1861–62 és 63-ra évenkénti 42 ftnyi segédpénzt, s így összesen 126 ftot küldött.

7. Heves megye Gazdasági Egyesülete f. é. Február 4-ről kelt iratában kijelenti, hogy utolsó gyűlésében elhatározottat,

a) hogy a Heves megyei gazdasági Egyesület a magyar Erdőszegylettel szoros testvéri viszonyba lép,

b) hogy az Erdőszegyletbe rendszeres tagul felvételt kíván, és

c) egyszersmind Heves megye minden erdősztét és erdőbirtokosát az Erdőszegyletbe való belépésre föl fogja hívni.

8. Főtisztelendő és Nagyságos Rezcsek Antal Zirczi Apát úr f. é. Márczius 10-ről kelt levelében köszönetét nyilvánítja azon látogatásért melyet az Erd. Egylet utolsó nagygyűlése alkalmával Zirczen tett s egyszersmind az Egylet alapító tagjainak sorába való fölvetelét kéri.”

(E. L. 1864. június)

A folyóiratnak mint az erdészszakmai ismeretek terjesztésének egyik formája mellett, tankönyvi oktatási anyagok megjelentetése érdekében is szervezéshez kezdett az Országos Magyar Gazdasági Egyesület Erdészeti Szakosztálya.

„Az orsz. Magyar Gazdasági Egyesület erdészeti szakosztályának működése.

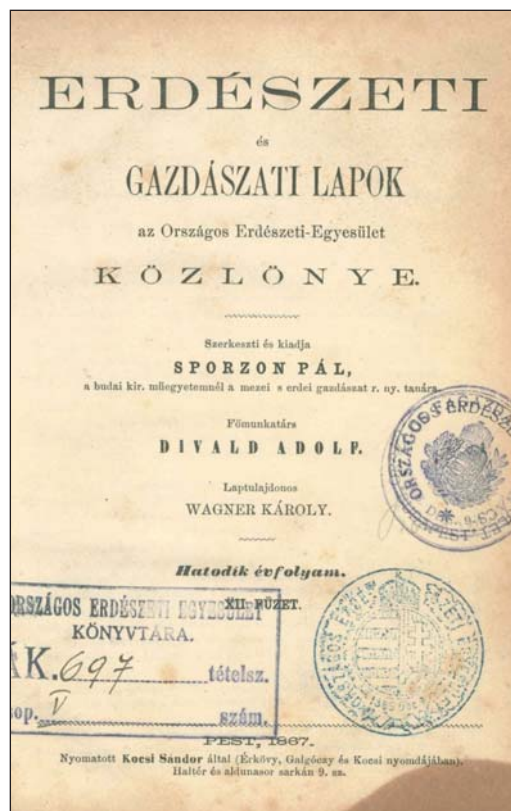
(Kivonat az orsz. Magyar Gazdasági Egyesület 1864. October 29-én tartott Igazg. választmányi ülésének jegyzőkönyvéből.)

...

Ezzel a szakosztály a szervezést befejezve, elnök ő mltga figyelmeztetése következtében, még két tárgy került

szőnyegre, melyek a szakosztály kebelében részint mint indítvány, részint mint megkezdett szándék már régebben felmerültek.

A szakosztály ugyanis a hazánkban eddigelé annyira elhanyagolt erdei gazdaság előmozdítására mulhatatlanul szükségesnek látta oly intézkedésekről gondoskodni, melyek a hazai erdészetenek legalább alfáját azonnal megállapítják: mert nem kevesebből van szó,

mint magyar erdősztet teremtéséről, s miután azon kevés is, ami e részben hazánkban történt, inkább kölcsönzött, mint saját tehetségünk eredménye, és azért a nemzeti várakozásnak nem felel meg; továbbá miután hazánk legnagyobb részében az erdők részint pusztuló félben vannak, részint legalább rendszeren s okszerűen nem használtak, oly irányt kell a magyar erdősztetnek adni, mely mind a jelen szükségéit, mind a jövő biztosítását kielégíthesse: e szempontból kiindulva, mindenek előtt oly erdőszteti tankönyvet óhajtana életbeléptetni, melyben meg legyenek írva az okszerű erdómívelés törvényei s melynek alapján szakértő erdészek képeztesse; amiért is még 1858-ban

pályázatot nyitott a következő erdészeti munkákra:

1. Készítsék Magyarország viszonyaihoz különösen alkalmazott s magyar nyelven írt erdőszteti tudományos tankönyv, mely a szükséges segéd tudományoknak figyelembe vételével, a tudománynak mostani színvonalához mérten, egyszerű világos előadással legyen írva – és

2. készítsék Magyarország viszonyaihoz különösen alkalmazott gyakorlati erdőszteti kézikönyv, mely egyszersmind kiterjedt homokos, s egyéb – fával beültetendő – tereink irányában a gazdafatenyésztést is magába foglalva, s egyszerű világos nyelven írva, az erdómívelés és faültetéssel gyakorlatilag foglalkozó gazdának biztos vezér fonallal szolgálhasson. ...”

(E. L. 1865. febr.)

Lehetne folytatni az idézetek sorát, amelyek az erdészeti szaktudás megszerzésének mind tendenciózus, mind részletekbe menő módzatait, vagy azonnal hasznosítani kívánt kérdéseit is tárgyalják. De a végén álljon itt az Erdőszteti Lapok alapítóinak méltatása, egyesületi tagtársuk, Barta Béla szavaival.

„...De még többet mondok, mégpedig olyat, mi ellen tisztelt barátom Divald úr hihetőleg tiltakozni fog, azonban – mindegy – mégis elmondom. Azt állítom t.i., hogy az erdősztet a magyar erdészeti irodalom megindítására is hatást gyakorolt.

Mert az egylet találkozási tételül szolgált a hazában létező magyar szakfériaknak. A szunnyadozó erők érintkezésbe hozattak,...

...

E mozgalom vezetői Divald és Vágner urak valának. És én, ki tudom, hogy e hazánkfiak mennyit kockáztattak, ki ismerem az eszközöket, melyek visszariasztásukra s elnémitásukra használtak, s ők a haza érdekében áldozatot is hozva kitartók valának: szent kötelességemnek tartom a közgyűlés színe előtt a szent ügy nevében nekik köszönetet mondani. Ha a magyarnak egykor önálló erdészeti szakirodalma lesz, a története e két férfit fogja alapítójának nevezni...”

(E. L. 1867. január)

A természetrajz ismerői sosem kétkedtek abban, hogy a vad az erdei életközösség része, az erdészek pedig érzékelték a vadállomány erdőre gyakorolt hatásait.

A vadászat mint földtulajdont, kiváltságos vagyoni helyzetet, társadalmi rangot feltételező lehetőség, mindig a befolyásos rétegek érdeklődésének tárgya volt. E sokak által romantikusnak tartott és irigyelt, nem kevesebbek által bírált szakterület a kívülállók érdeklődésére is mindig számíthatott.

A 150 éves Erdészeti Lapok (EL) a megszületésétől kezdve az aktuális szakmai valóság és az egyesületi élet tükrékként határozta meg magát. Természetes, hogy e szellemiséget követve a tágabban értelmezett vadászat is rendszeresen megjelent az újság tartalmában.

A mindenkori szerkesztők jó arányérzékkel, az erdészet ügyével összefüggésben foglalkoztak a témával. Nem akartak – szerepet tévesztve – a vadászati szaksajtó részévé válni, de azok szerkesztőségeivel kapcsolatokat ápoltak. A korábban induló német vadász szaklapok (pl. a *Jagdzeitung*) mellett a lóversennyel is foglalkozó magyar sportújság, a *Vadász- és Versenylap* már 1857-től létezett. Később folyóiratok egész sora kelt életre a vadászatban, a közismert *Nimród* tavaly a századik születésnapját ünnepelte.

A vadászat témáját lapunk már az induló évében sem kerülte meg. Ezt példázza *Erdődi Adolf* megjegyzése „az álladalmi erdészeti közvizsgálatok ügyében”, 1862 májusában:

„A rendezett vadászat tudományát ugyan nálunk a selmeczi bányakintstárnál nem igen követelik, s akiben megvan, nem igen tudják hasznát ven-

A vadászat témái az Erdésze

A kezdettől Trianon

Haraszti

A magyar erdészet ügyéhez kezdettől fogva szervesen kapcsolódik a vadászat, az erdészet tudományával összefüggenek a vad életmódjával, táplálkozásával, állományának változásával kapcsolatos ismeretek. Az erdészek és erdőtulajdonosok között — így az OEE tagságában — a vadászattal foglalkozó szakemberek széles köre hagyományosan képviselteti magát.

Természetes, hogy a tágabban értelmezett vadászat témája rendszeresen megjelenik az Erdészeti Lapok tartalmában. Áttekintésünk első része a Trianonig terjedő időszakra ad rápillantást.

ni, mert – rendezett vadászatunk nincsen!”

Wagner és Divald, az EL alapítói „profiliszta” lapszerkesztésben gondolkodtak. Ezt mutatja az 1863. májusi számban a szaktársakhoz írt szerkesztői jegyzet, miszerint:

„Lapunk keletkezése óta több oldalról szerencsétlennünk a vadászat körébe vágó kisebb közlésekkel, melyeket, mint lapunk kintzött körén kívül esőket, az eziránt illetékes „Vadász és Versenylap” t. szerkesztőségének szolgáltattuk át.”

A következőkben látni fogjuk, hogy a témától való tartózkodásuk nem maradt következetes.

Időrendben elemezve az időszakot szembevetünk, hogy Lapunk már a Ki-egyeztést megelőzően is rendszeresen közölt vadászati tárgyú írásokat.

A dualizmus időszakában született meg a magyar erdészet, az Egyesület is virágkorát élte.

A vadászat megjelenése a Wagnert követő Bedő Albert szerkesztése alatt hangsúlyosabbá vált, majd a századfordulótól, Bund Károly idejében érzékelhetően alábbhagyott. Megfigyelhetjük, hogy a vadászati tárgyú írások zöme jól körülhatárolt szerzői körhöz köthető, tehát megjelenésük gyakoriságára erősen hatott e kör tagjainak mindenkori aktivitása. A rendszeres szerzők között említhetjük például Kallina Károly uradalmi főerdőmestert, a művésznéven publikáló Nyulassy Farkast, többeket erdész nagyjaink közül: Illés Nándort, Vadas Jenőt, ... – és magát Bedő Albertet is, aki egy időben a Vadászati Védegyelet alelnöke is volt.

Illés ezt írja 1881 márciusában: „Az E. L. gyakran közöl vadászati tudósításokat, és hogy ez nem történik még gyakrabban, csak a vadászati írók kevés voltának következménye.”

A lapszerkezeten belül az önálló besorolású, vadászatot érintő cikkek sora mellett évtizedeken át gondozott rovatként, neves szerzőkkel működött a „Vadászati tárcza”. Tematikájában rendkívül színes volt, az udvari és Kárpát-mendencei uradalmi vadászatok leírásától, egzotikus vadászkalandok beszámolóin át az állat-élettanból vett kérdésekig. Az első fél évszázadban következetesen fenntartott „*Különfélék*” rovat pedig nagy rendszerességgel tartalmazott a vadászat széles tárgykörével összefüggő, hosszabb-rövidebb írásokat, adatsorokat.

Köztudott, hogy a magyar szaknyelv megerteremtése az EL kiemelt küldetése volt. Lapunk a vadászat nyelve iránt sem közömbös, ezt példázza a „*Vadászati terminológia*” című jegyzet (1869. január):

Jó vadász — jó erdész

„...Határozottan és ismételve azt állítjuk, hogy valamint az erdőnek egyik tartozéka a vad, úgy az erdésznek is egyik ága a vadászat. Sőt tovább megyünk: szakunknak szülője nem a vadászat volt-e? Vagy az ősök az erdőt a fatermés végett becsülték talán? Avagy szakunk legkiválóbb férfúi nem voltak-e egyszersmind telivér vadászok is? Csak nem régebbsen hallottuk e szavakat: „a kincstári erdészek nem vadászok, azok csak erdőmérnökök.”

... olyanná kell lennünk, vagy is megmutatnunk, hogy azok vagyunk, mint a milyeneknek óhajtja tenni a telivér erdészt az erdőbirtokos: jó erdész, jó vadász egyszersmind...

... Felhasználjuk ezen alkalmat fiatal szaktársainkhoz, s különösen azokhoz intézni pár szót, a kik az akadémiát látogatják. Ne tartsák csekélynek a vadászatant, a lógyakorlatokat. Senki sem tudja mily viszonyok közé fog kerülni idővel, és könnyen megeshetik, hogy vadászati ügyességének sokkal többet fog köszönni előhaladásában, mint összes erdészeti tudományának...”

Illés Nándor (EL, 1881. március)

http://erdeszetilapok.oszk.hu/00642/pdf/00642_004.pdf

ti Lapokban I.

ig

Gyula – elnök, Erdészeti Lapok szerkesztő bizottság

„Beszéljünk úgy, mint őseinktől reánk maradt: fogjuk meg a nyulat fülnél, a róka hadd dicsérje farkát, a szarvas szájával vegye zamatos táplálékát, s az őz füleit begyezze, ha hallja a közeledő neszt. Eredeti magyar kifejezések használatát ez nem zárja ki, de legyenek azok a magyar nyelv szellemével megegyezők, s ne bonósítsanak meg germanismusokat, gallicismusokat...”

Ha a vadászatos témákat önkényesen csoportokra bontjuk, jelentős számban találunk az erdő és vad kapcsolatával, a vad élőhely-használatával foglalkozó szakcikkeket. 1866-tól rendszeresen olvashatunk a már akkor is jelentős vadkárok problémájáról.

„Ízelítőül” álljon itt néhány szemelvény, például Bedő Albert tollából: „Mit csinál a sok őz? Ismeretes dolog, hogy az őz az erdőkre nézve általában véve károsabb, mint a szarvas... Ki ne tudná, hogy a tölgyvetések mennyit szenvednek az őzek általi lerágás miatt, ...nem egy ültetvény pusztul ott ki, bol mértéken túl szaporodik el... (EL, 1866. január)

„Háborút a vaddisznók ellen!” vágja mellbe az olvasót Seide Gyula cikke, 1877 júniusából: „Utóbbi évtizedben a vaddisznó-állomány oly nagy mérvben elszaporodott, hogy méltó aggodalommal tölti el a mezőgazdát, erdészt és a vadászat igazi barátját. ...egyetlen éjszakán semmivé teszi a gondosan ápolott erdőterületeket. Hadat kell tüzenni ezen telhetetlen rablónak, irtó háborút; a közjó érdekében.

„A vaddisznó által egy évben okozott kárnak elbáritása, sokszorosan megtéríti a költséget.”

Imecsfalvi Imecs Béla uradalmi főerdész „Vadkárok tölgyesekben” címmel írja, 1900 márciusában:

„Az erdőgondnokság területe... fővad dolgában túlszaporulattal bír s a szarvasok által okozott kár, különösen a 15 éven alóli tölgyesekben, nagymérvű és annyira megszokott jelenség, miszerint a letarolt évi vágásterületek mesterséges úton való felújítása vagy esetleges kiegészítése e miatt rendszeren 4–5 évi ismétlést igényel.”

További címek, a teljesség igénye nélkül: „A vaddisznó-állomány sikeres

apasztásának ideje és módja” (1877. november), „A csemeték megvédése a vadak lerágása ellen”, „A vaddisznó által okozott erdőkárosításnak egy új neme” (1887. december), „Hogyan lehet a fű- és őzvadat a fák kérgezésétől elszoktatni” (1889. február), „Vaddisznók károsítása bükkerdősítésekben” (1891. április).

Érdekesen kapcsolódik ide a bécsi vadászati kiállításról szóló cikk is, 1910 augusztusából:

„...A kiállítás azt a célját, hogy a vadászat közgazdasági szerepét kimutassa, csak pozitív irányban teljesíti. A vadászat szép oldalai, haszna bemutatásra került, ellenben teljesen megfele-

1906-os kilövések adataira (lásd a táblázatot.)

Öröközöl a kérdés: lehet-e jó erdész a jó vadász? Az sem kerülhet meg, hogy mennyiben lehet jó vadász a jó erdész... Az erdész-vadász polémiában máig sincs teljes egyetértés.

(A korabeli véleményekből keretes írásainkban adunk gondolatébresztő szemelvényeket.)

1909 júniusából, vadászati szakoktatásunkról olvashatjuk, hogy „hiányzik az ambiciózus és szakképzett magyar vadászattisztai személyzet. Kényelmes apróvadászterületekre még csak kaphatni magyar embert, bár a legtöbb esetben nevelni kell az ilyen vadászt,

Jó vadász — rossz erdész

„Bátorkodom kijelenteni, hogy én Illés Nándor tételének nemcsak hogy határozott ellensége vagyok, sőt azt éppen megfordítva így merném mondani: „jó vadász rossz erdész” ...

Legyünk őszinték önmagunk és mások iránt! Ismerjük el, hogy az erdészeti viszonyok hatalmasan megváltoztak az utolsó 3 évtized alatt és hogy ma már azon korszak küszöbén állunk, melyben erdész és vadász egy személyben össze nem férnek... vissza kell utasítania a tisztességes erdésznek is a vadászat érdekében hozott azokat a néha hihetetlen nagyságú áldozatokat, melyek hallgatólagosan az erdő rovására számíttatnak. Valóban nincs második példa arra, hogy a sport a gazdasággal úgy összeegyeztetné, mint a hogy ez az erdészetenél történik...

...a fővad nekimegy és lerágja a fiatal ültetvényeket több száz holdon; kikaparja a makkot a bevetett területekről s növekvő agganca viszketegségét fiatal fákhoz súrolva szünteti. Hiábavaló a kerítés, mert azt áttöri a vad, s mit használ az, hogy a művelési költségek kétszer-háromszor szerepelnek a kiadások közt és már valóságos kapitálist képviselnek, melytől kamatokat bizony nem lehet várni; és semmit sem segítenek a vadtenyésztés káros volta ellen tett kifogások a földbirtokossal szemben, míg azon axióma van érvényben, hogy „jó erdész jó vadász.”...

Nem tudom felfogni, hogy erdőtiszték miképp képesek magán szenvedélyeiket szakjukba átvinni.

Ma már csak bizonyos helyeken és bizonyos körülmények közt tenyészthető kár nélkül a vad, pl. magas hegységben, természetes úton felújított bükkösökben, valamint erőteljes berki talajon álló sarjerdőkben; általában azonban azon elvnek kell érvényre jutnia: kultur államban a vadnak tenyésztése vadaskertbe való...

Ha a vadkárosítások megtérítése iránti igénynek szabad folyást fog a törvény engedni, még a leggazdagabb úr is beleun vadászati szenvedélyébe... Ha az Erdészeti Egyesület véleménye hivatalosan is kikéretnek, annak nem lehetne a vadkímélési kényszer javára adatnia, mert az esetben önmagunkkal, t. i. az erdőtörvény tárgyalása alkalmával elfoglalt álláspontunkkal jövőnk ellenmondásba.”

Bisell Gyula uradalmi főerdész (EL, 1882. január)
<http://erdeszetilapok.oszk.hu/01130/pdf/0053-063.pdf>

keztek a vad által okozott ...különösen erdőgazdasági tekintetben, tűrhetetlené váló károkról... Mint a vadászat függelke, egy nemzet sem kívánta bemutatni mező- és erdőgazdaságát. Nem is lehetett volna az erdőgazdaságnak ott más szerepe, mint éppen károsodásait bemutatni...”

Megjegyezzük: ezek és a mai viszonyok tükrében, érdemes rápillantani az

magasbegységi szolgálatra termelt ügyes magyar vadászt azonban alig-alig, jóformán nem is találunk...”

Persze, nem minden megnyilatkozás szenttelen. Nyulassy Farkas írja 1868 augusztusában: „A férfi mulatságok legszébb és legnemesebbjének egyike: a vadászat. Hogy lehetne szép? Hogy lehetne nemes? - mondják ... hisz a vadászat gyilkolással jár! Van-e szíve an-

nak, ki a szelíd őzikét, a turbékoló galambot lelőni képes?! Igenis, van. Higgyétek el, a vadásznak van szíve...”

Kiemelt tárgykör volt a vadászat szabályozottsága.

Ez tűnik ki a Királyi Helytartó Tanácsnak a Gazdasági Egyesülethez intézett, „a vadászati és halászati jog szabályozását célzó leiratából” (1863. július): „Az igazg. választmány a vadászatra nézve addig is, míg a törvényhozás érdemlegesen intézkedheték, a fennálló vadászati törvények szigorú végrehajtását óhajtja ...” Az ügyvel a Magyar Erdész Egylet választmánya is foglalkozott – az 1864. márciusban olvashatunk a vadászatban alkalmazandó ideiglenes rendszabályokról.

Kedvelt téma a vadállomány élet- és viselkedésének megismertetése is.

1866-ban Kriesch tízrészes rovatot indított „Állatélet erdeinkben” címmel: „Miután vad állataink közül a farkas már januáriusban párosodott, következik február hóban a róka, a vidra, a nyuszt és a nyest. Február végével pedig, vagy kemény hidegek mellett csak martius kezdetén párosul először a mezei nyul.” (Ezt, az évet átívelő sorozatot 2013-ban tervezzük a honlapunkon közreadni.)

Többek között e körbe tartozik egy 1878. októberi szemelvény Az erdei szalonka életéből, egy róka-farkas hibridről szóló tudósítás (1881. április), egy anatómiai elemzés: „Van-e a szar-

vagy tengeri nyul) a szó szoros értelmében tönkre tett...”

Az élőhelygazdálkodás ügye is felbukkan. „Kevés bokrozattal csaknem lehetetlen elegendő számú vadállományra szert tenni.” – olvashatjuk az axiómát 1867 októberéből. Az 1883. márciusi szám téli teendőket javasol a vad védelmére.

1891 novemberéből olyan vadaskeriti itató leírását kapjuk, „melyben a víz legalább egy ideig a befagyás ellen megóvható”. Roppant gyakorlatias: a földbe sülyesztett vízhatlan láda alá lombbal kevert trágyát rétegeznek, a vizet az éró komposzt önhője védi meg a befagyástól.

A vadászattal összefüggő üzleti-gazdasági kérdések is rendszeresen kerültek.

„Miképpen értékesíthessék és ki által gyakoroltassék a vadászat erdeinkben?” címmel olvashatunk vitát gerjesztő véleményt 1879. februárból. Valamint: „A vadászati és fegyveradó leszállítása” (1880. március), „A vadászat közigazgatási fontosságáról” (1893. június), „A kincstári vadászterületek mikénti kezeléséről” (1904. január), „A kincstári erdőgazdaságok vadászatának hasznosítása” (1904. február), „A vadászat haszna a kincstári erdőgazdaságokban” (1904. március). Több cikk elemzi a vadhús piaci lehetőségeit. Az üzleti témához is tartoznak a vadászati kiállítások (Párizs, Pozsony, Bécs, Budapest) és a trófeaszemlék leírásai.

Számtalan „hagyományos” vadászat mellett speciális vadászati módokból – pl. a godaszalonka vadászatából – is kapunk ízelítőt.

1904 áprilisából a pelevadászat népi módszertanával ismerkedhetünk.

„Eb a vadász kutya nélkül!” – tartja a mondas. Lapunk is több cikket szentelt a vadászebeknek – ebből egy megfigyelés: az anyakutya a vacokból szanaszét mászó kölykei közül mindig, tévedhetetlenül azt viszi vissza legelőbb, amelyikből a legjobb vadászkutya lesz /?/ (1867. január).

Alkalmanként jelent meg a Lapokban a fegyverek témája. Ebből egy érdekesség a „Lőfegyverek tisztítása higanyal” (1885. május): „...a fegyvercsőbe kevés mennyiségű higanyt öntünk, mindkét végén erősen bedugaszoljuk és azután néhány percig a csövet rázzuk; e közben a higany az ólommal foncsort képezvén, a fegyvercső teljesen megtisztul.”

A vadászkalandok nem hiányoztak az EL hasábjairól sem. Ezek között, egy

Vadász — erdész?

„Illetékes szakférfiak és nem illetékes, de a közvélemény hangulatára hatni tudó elemek sokszor és minden oldalról nagy komolysággal vitatták meg azt a kérdést, mely egyneműek előtt ma is problémát képez, hogy t. i. vadász legyen-e az erdész? E kérdés következménye az a két tábor, melynek harcosai éles fegyverekkel küzdenek egymás ellen mindannyiszor, valahányszor e kérdés felmerül, mert mindegyik a saját tábora győzedelmet óhajtáná kivívni. Meddő harcz.

Lehet-e kényszeríteni valakit, hogy énekes legyen, ha hangja-nincs, hogy költő legyen, ha a múzsa rá sem hederít, vagy, hogy Munkácsyt művészetében elérje, álljon bár rendelkezésére az amerikai vasút király összes vagyona is. Minderre születni kell.

Ki merem mondani, — ám czáfoljanak meg, — hogy a szó nemes értelmében vett vadásznak is születni kell. Faragni vadászt sem lehet...”

Vadas Jenő (EL, 1891.január)

<http://erdeszetilapok.oszk.hu/00706/pdf/076-081.pdf>

1865-től az EL folyamatosan tárgyalja a vadászat jogi kérdéseit. „... időszerte nek tartjuk, batályban lévő vadásztörvényeinket a Vadász és Versenylap után, magyar fordításban lapunkba felvenni.” (1865. november). Itt jelenik meg az 1802. évi 24. t. cz. a vadászatról és madarászatról.

Az első két évtizedben közel harminc írás foglalkozott a vadászati törvény előkészítésével. Például: Nébány szó a vadászati és vadtilalmi jogról (1868. január), Beterjesztett vadászati törvény (1868. szeptember), A vadászati jog a tulajdonjognak elválaszthatatlan tartozéka (1869. június), A vadászati törvényjavaslat a képviselőházban (1871. november), Az 1872. évi VI. törvényczikk a vadászatról (1872. május), A vadászatról szóló 1883. évi XX. törvényczikk (1883. április).

Markánsan visszatérő téma, meg nem szűnő probléma az orvvadászat.

Gyakorlatias segítség volt a szerkesztőtől, mikor vidéki vadásztársulatok számára készült alapszabály-mintát tettek közzé (1894. január).

vasnak és őznek epéje?” (1883. január), egy 1882-es híradás a Horvátország lapályain megjelenő zergékről és egy költő szalonkáról, „aki” alatt négy tojást találtak. 1900. februárban a borz életmódjáról olvashatunk, 1907 áprilisában a fűrj és fogoly elterjedését elemzi a Lapok.

A természetvédelmi megfontolások már a kezdetekkor megjelennek. 1867 februárjában Kriesch „A pusztulófélben levő állatfajok Kárpátainkban” címmel jelentkezik: „Európának többi magaslataihoz hasonlón magasságú Tátránk szintén több érdekes és egészen ártatlan havasi állatnemet bírt felmutatni, de ezek közül a havasi kecske (fájdalom!) már eltűnt, a zerge és marmotta pedig csak igen gyéren mutatkozik, s már jobbadán pusztulófélben van...”

Elemzések születtek egyes állatfajok tömegszaporodásáról is. 1897 szeptemberéből olvashatjuk: „Homokos talajokon munkálkodó szaktársaim közül elegendő lesznek, a kik már láttak olyan erdei ültetvényt, melyet a lapéin (üregi

1881. decemberi, Felső-Visói medvekaland következményeiről: „Szegény J. M. most már csonkított kézzel és sértett bánterinczczel járkal községünkben... társa a félelemtől már magához tért és egy darab fejbőr biányáig egészséges, de mindkettőnek elmúlt a kedve hamarjában medvevadászatra menni... nem tréfadolog egy maczkókaland.”

Számos érdekesség között olvashatunk ausztráliai „kängurub (ugrány) vadászatról”, a zergék meghonosításáról Amerikában, a bölényekről az oroszországi erdőkben...

Az EL nem mulasztott el tudósítani a vadászati profilú civil szervezetek megalakulásáról, egyebek között Magyar Vadászok Országos Szövetsége 1917-es létrejöttéről sem.

A világháború kitörésekor felvetődött a kérdés: *Vadásszunk, ne vadásszunk?* „Az egyik táborba tartozók azt vitatják, hogy oly szomorú viszonyok között, mint a maiak, nem illik vadászni, a másik fél ellenben az élelmezés szempontjából indul ki s azt kívánja, hogy igenis vadásszunk, de adjuk a zsákmányt elsősorban kórházainknak, sebesült, elgyengült katonáink táplálására.” (1914. október)

A növekvő háborús bizonytalanság, a romló közállapot a vadászatos szakcikkek ügyének sem kedvezett, a korabeli lapszámok jobbára csak rendeleteket és gyász híreket közöltek.

A korszak végét a Monarchia felbomlása, majd az egyesületi életet és a Lapokat is szüneteltető, a trianoni tragédiába torkolló proletárdiktatúra jelentette.

A Tanácsköztársaság előszobájában, 1919. januárban még közöltük azt a miniszteri rendeletet, miszerint „Vadászati fegyverek a személynél hagyardók!”

Mint tudjuk, hamarosan minden megváltozott... 🌿

(Folytatjuk)

	Magyarország	Horvát-Szlavonország	Összesen
A vadászterületek száma	23.548	—	—
„ kiterjedése	44,573.370	—	— k. h.
Ebből erdő	11,898.575	—	— k. h.
I. Elejtett hasznos vad :			
	Darab	Darab	Darab
Szarvas	10.319	365	11.084
Dámvad	3.030	197	3.227
Őz	26.590	2.925	29.515
Zerge	238	10	248
Muflon	83	10	93
Vaddisznó	8.143	47	8.190
Mezei nyul	1,448.017	54.239	1,502.256
Üregi nyul	76.829	1.806	78.635
Vadpulyka	240	24	264
Siketfajd	472	35	507
Nyirfajd	299	—	299
Császármadár	8.159	—	8.159
Fácán	183.565	17.494	201.059
Fogoly	1,222.568	26.928	1,249.496
Fürj	217.574	14.407	231.981
Haris	13.617	467	14.084
Vadlud	17.091	707	17.798
Vadrucza	90.087	7.377	97.464
Szárcsa	30.234	—	30.234
Vizi csibe	3.413	—	3.413
Tuzok	1.238 (?)	90	1.328
Reznek	65	13	78
Daru	274	4	278
Erdei szalonka	40.075	6.761	46.836
Mocsári szalonka	18.489	644	19.133
Vadgalamb	40.187	5.499	45.686
Fenyves- és hurosrigó	24.446	—	24.446
Hasznos vad összesen	3,485.342	140.649	3,625.991

74*

A földművelésügyi miniszter által közzétett adatok az 1906. évi vadászati statisztikáról (részlet) (EL, 1908. október)

Forrás: http://erdeszetilapok.oszk.hu/01605/pdf/01605_1036-1041.pdf

Újra működik a jogsegélyszolgálat a MEGOSZ-nál!

Néhány hónap szünet után ismét működik a magánerdős jogsegélyszolgálat, miután a MEGOSZ szerződést kötött a Sipos & Moskovits Ügyvédi Irodával.

Az ügyvédi iroda a MEGOSZ tagok részére általános jogi felvilágosítást és tanácsadást nyújt térítésmentesen, konkrét ügyek ellátásában pedig a mindenkor aktuális díjszabás szerint áll az Erdőgazdálkodók rendelkezésére.

Elérhetőségek:

Dr. Sipos Attila – 70/265-9197 – általános tanácsadás

Dévényiné Dr. Bertók Katalin – 70/424-8673 – vadkáros ügyek

Amennyiben a fenti számok esetlegesen nem lennének elérhetőek, úgy kérjük, hogy a 42/310-166-os telefonszámon hagyjanak üzenetet, vagy kérdésüket írásban tegyék fel a postmaster@siposmoskovits.t-online.hu e-mail címen.

Kérjük tagtársainkat, a magánerdő-tulajdonosokat és gazdálkodókat, hogy jogi problémáikkal a megadott elérhetőségeket keressék fel!

a MEGOSZ Vezetősége

A Budapesti VM H.Cs. évzáró rendezvénye

Az OEE Budapesti VM Helyi Csoportja 2012. december 4-én tartotta **évzáró rendezvényét** az Erdészeti Információs Központban, az OEE régiós együttműködés keretében a Budapesti ÁESz Helyi Csoport és a Pest megyei Magánerdőgazdálkodói Helyi Csoport képviselői jelenlétében, közel 30 tagtársunk részvételével. (A rendezvény keretében a megjelenteknek lehetőségük volt a tagsági kártyák és a 2013. évi tagdíjak befizethetőségét szolgáló csekkek személyes átvételére is.)

Az ülés megnyitását követően a jelenlévők egyperces néma felállással emlékeztek az eltelt esztendőben elhunyt Halász Aladár és Zágony István tagtársakra.

Holdampf Gyula, a Helyi Csoport elnöke *bevezetőjében* először tájékoztatást adott az Egyesület életében korszakváltást jelző tagrevízió országos adatairól. Majd elmondta, hogy a Helyi Csoport létszáma jelenleg 66 fő; ennek megközelítően egyharmada aktív dolgozó, kétharmada pedig nyugdíjas. Röviden szólt az Erdészeti Lapok és főleg az OEE honlapja szerkesztésében bekövetkezett, jövőbe mutató személyi változásról. Elmondta még, hogy a programban jelzett előadásokkal és a felkért előadókkal (akik a Helyi Csoportunk tagjai) azon az általa tapasztalt, terjedőben lévő tévhitet igyekszünk módosítani, miszerint az ágazati politika közigazgatási, állami súlyponti „műhelye” az – egyébként nélkülözhetetlen háttérintézményi tevékenységet ellátó – Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH) Erdészeti Igazgatósága lenne.

Lapos Tamás főosztályvezető helyettes (Vidékfejlesztési Minisztérium Erdészeti, Halászati és Vadászati Főosztály) *„Új kibívások a magyar erdészet előtt”* címmel megtartott előadásában részletes és átfogó ismertetést adott az időszerű ágazati témákban. Néhány kiemelt, aktuális információ:

- Reális az esélye egy nemzetközi joghatállyal bíró, a földrajzi Európa államaira (köztük természetesen az EU valamennyi tagállamára) vonatkozó erdészeti keret-egyezménynek, ami pótolhatná a hiányzó EU közös erdészeti politikát.
- A Natura 2000 erdőterületek kijelölése és EU jóváhagyása során Magyarország gyakorlatilag „kényszerpályán” mozgott a Kárpát-me-

dence különleges élőhelyi adottságai miatt. Egyébként a kijelölt erdőterületek országos részaránya nagyjából megegyezik az EU tagállamok összesített átlagával.

- Most „tanuljuk” a fentiekkel kapcsolatosan megindított kötelezettségszegési eljárások során a jövőbeni ésszerű megoldásokat.
- Számos EU támogatási jogcím nyílt meg a legutóbbi időszakban, természetesen legnagyobb részt a magán-erdőgazdálkodást illetően, pótolva most már a szinte teljesen megszűnő nemzeti forrásokat. (Itt sajnos meg kell jegyezni, hogy a támogatási lehetőségek ellenére a mezőgazdasági területek erdőtelepítési első kiviteli ösztönzete évi 3000 ha-ra csökkent. Ebben valószínűleg közrejátszhat az élelmiszer termelésének ismét növekvő globális potenciális lehetősége.)
- Nem zárható ki a következő EU költségvetési ciklusban az állami tulajdonú erdőterületek támogathatóságának bővülése.

Vázolta az előadó az erdőtervezési eljárás folyamatának nehézségeit az új körülmények között (erdőtervezői létszámcsökkenés, széles körű egyeztetési körtötségek a környezeti erdőtervek készítésekor stb.).

Végül nem hagyhatjuk figyelmen kívül azt a tényt, hogy az erdészeti szakigazgatásban az első fokon eljárók a

Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium felügyelete alá tartozó megyei Kormányhivatalok munkatársai, míg a másodfokon eljárók a Vidékfejlesztési Minisztérium felügyelete alá tartozó NÉBIH munkatársai.

Ugron Ákos Gábor főosztályvezető (Vidékfejlesztési Minisztérium Nemzeti Parki és Tájvédelmi Főosztály) *„Védett erdők természetvédelmi kezelése”* címmel tartott előadásából szintén részletes és aktuális tájékoztatást kaptak a tagtársak.

Az előadás első részében a környezet- és természetvédelem jelenlegi szervezeti felépítését (ideértve a vízügy aktuális változásait is) ismertette az előadó. Ebből számunkra kiemelendő az, hogy jelenleg a tárcánál a természetvédelmet közvetlenül érintő ügyekkel két főosztály foglalkozik: az egyik az általa vezetett, inkább „szakmai” jellegű, míg a másik főosztály inkább a biológusok és az ökológusok szakterülete.

A továbbiakban, tudományos alappal kerültek bemutatásra a védett erdők természetvédelmi kezelésének korszerűsítésére irányuló erőfeszítések, melyek sorából ebben a rövid beszámolóban csak egyet emelünk ki: az országosan egységes szemléletmód megvalósítására törekvést.

A magas színvonalú előadásokat széles körű, hosszan tartó eszmecsere követte.

Holdampf Gyula
Budapesti VM H.Cs. elnök

Fogyatékkal élők a NEFAG Zrt.-nél

A NEFAG Zrt. minden évben több alkalommal is térítésmentesen látja vendégül a térségben lakó fogyatékkal élőket, akár egy napra, vagy táborig foglalkozás keretein belül.

2012. november 7-én Szent Márton-nap alkalmából egész napos programot szervezett számukra az Erdei Művelődés Háza és Iskola „Szent Márton-napi ludaságok – avagy liba-lakoma?” címmel.

Amíg a Magyar Máltai Szeretetszolgálat szolnoki és monori Gondviselés Háza Fogyatékosok Nappali Intézmény fiataljai és kísérőik közül mindenki meg nem érkezett, addig lehetőségük volt levelet elővarázsolni papír alól, termésekből, erdő kincseiből különböző állatfigurákat készíteni.

Igyekeztek a szervezők, hogy minél többet legyenek a fogyatékkal élők kint

a friss levegőn, mivel sok időt töltenek a négy fal között. Miután megérkezett mindenki, a kemence mellett fogyasztották el a tűzóraikat: libatepertőt, libaszíros kenyert, és kemencében sült krumplit.

Ezután a Szent Márton-napi népi hagyományokat elevenítették fel: volt időjósítás csontokból, meghallgathattak több rigmust ehhez a naphoz kapcsolódóan. Később mindenki megtanulta és eljáratott együtt a „libatáncot”, majd megcsodálhatták az erdő ősi színekavalkádját, és megnézhették, hogy hogyan készülnek az állatok a Bagolyvár Vadsparkban a télre. Megéhezték a délelőtti séta után már várta őket a sült liba és kemencében sült rétes és alma. Miután mindenki jól lakott, véget ért a népi, ügyességi és vicces játékokkal gazdagított nap.

Szilágyi Annamária, NEFAG Zrt.

Egy elfeledett gyümölcsfaj

A házi berkenye a 2013-as év fája
Erdeink egy régóta termesztett gyümölcsfaját, a házi berkenyét választotta az év fájának az Országos Erdészeti Egyesület. A középhegységek melegebb, délies kitétségű oldalain és a régi gyümölcsösök, szőlők területén általában szálanként előforduló fajaj természetét évezredek óta fogyasztja az ember, napjainkban leginkább a belőle főzhető pálinka révén ismert. A szakmai javaslatok alapján idén 18. alkalommal megválasztott év fájának az adott évben nagyobb figyelmet szentel az erdészeti szakma és kutatás, bemutatása az erdei iskola programok és az erdészeti ismeretterjesztés kiemelt témája. Részletes információk a www.azevfaja.hu oldalon olvashatók.

Forrás: **OEE Sajtóközlemény**

További részletek az Egyesület honlapján: http://www.oee.hu/hirek/egyesuleti-hirek/hazi_berkenye

Az erdők legmagasabb szintű védelme

Kiegészült Magyarország Alaptörvénye
„Történelmi döntést hozott 2012. december 17-én a magyar Országgyűlés azzal, hogy **Magyarország Alaptörvényét** kiegészítette a termőföld, az **erdők** és a vízkészlet, valamint a biológiai sokféleség legmagasabb szintű védel-

mével, fenntartásának és megőrzésének kötelességével.”

Forrás: **VM Sajtóiroda**

További részletek az Egyesület honlapján: http://www.oee.hu/hirek/agazati-szakmai/alaptorveny_erd

Határon átnyúló vadászati és erdészeti klaszter

Az erdészet, a vadászat és az ökoturisztika térségi szereplőit összekapcsoló projekt

„A szécsényi Forgách kastély, ma Kubinyi Ferenc Múzeum már sok jeles esemény színhelyeül szolgált. Helyet adott több nemzet történelmi találkozásának, akár a szécsényi országgyűlésre, akár a közelmúlt magyar-szlovák csúcserkekezletére gondolhatunk. Az erdészet, a vadászat és az ökoturisztika térségi szereplőit összekapcsoló projekt 2012. december 12-én megrendezett nyitó konferenciáján arra is választ kaphattunk, hogy miért fontosak az országhatárokon átívelő összefogások.”

Szerző: **Lengyel László Zoltán**

További részletek az Egyesület honlapján: <http://www.oee.hu/hirek/agazati-szakmai/klaszter>

Az élőhely minősége az elsődleges a gímszarvas agancsfejlesztésében

Előadás összefoglaló a

9. Magyar Ökológus Kongresszusról
„Vizsgálatunk eredményei megerősíthetik azt a tényt, miszerint az élőhely minősége az elsődleges a **gímszarvas agancsfejlesztésében** és csak ezt követheti a genetikai háttér. A válogatott vadászat a környezeti különbségek által okozott eltéréseket használja ki, miközben az állományok genetikai összeté-

let valószínűleg nem, vagy alig befolyásolja. A gímszarvas agancsméreteinek eltérő adottságú területek közötti összehasonlítására eddig kevés vizsgálatot végeztek. Éppen ezért kiemelten fontos statisztikailag is összehasonlítani, milyen tényezők okozhatják a különböző élőhelyeken élő állományok közötti eltéréseket és ezek megnyilvánulása hogyan fejeződik ki.”

Szerző: **Kolejanisz Tamás, Csányi Sándor**

További részletek az Egyesület honlapján: http://www.oee.hu/hirek/agazati-szakmai/gimszarvas_agancsfejlesztes

„Fiatalok az Európai Erdőkben” tanulmányi verseny 2013-ban

Versenyszervezés és jelentkezési lap
Az **Országos Erdészeti Egyesület** és a **„Young People in European Forests” (YPEF)** Nemzetközi Bizottság nemzetközi tanulmányi versenyt hirdet **Fiatalok Az Európai Erdőkben – 2013** címmel. Jelentkezési határidő: **2013. február 15.**

Szerző: **Kovácsévics Pál**

További részletek az Egyesület honlapján: http://www.oee.hu/hirek/egyesuleti-hirek/ypef_2013_kiiras

Aktualitások a vidékfejlesztés erdészeti jogcímeinél

Információink szerint módosítani tervezik az Erdészeti potenciál helyreállítása, az Erdő-környezetvédelmi intézkedések és az Erdőszerkezet-átalakítás intézkedés támogatási kérelem benyújtási időszakát. 2013-ban az Erdő-környezetvédelmi intézkedésekre és az Erdőszerkezet-átalakításra július 1. és július 31. között, míg az Erdészeti potenciál helyreállítására június 9. és június 30. között lehet majd támogatási kérelmet benyújtani. A beadási határidő előrehozására azért van szükség, mert támogatást csak a 2013. december 31-ig

jóváhagyott kérelmekre lehet kifizetni és a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatalnak elegendő időt kell biztosítani a kérelmek elbírálására.

Külön is felhívjuk mindenki szíves figyelmét arra, hogy a Fiatal erdők állománynevelése jogcímre 2013. február 1. és február 28. között lehet támogatási kérelmet benyújtani! Kérjük a magánerdősöket, minél többen pályázzanak a befejezett ápolás, tisztítás, nyesés tevékenységeknél felmerülő költsé-

gek 50%-os támogatására lehetőséget biztosító jogcímre!

A most is működő jogcímek (erdőtelepítés, fiatal erdők ápolása, erdő-környezetvédelem, erdőszerkezet-átalakítás, agrárerdészet) állásáról, a határozathozatalokról és a kifizetésekről folyamatosan tájékoztatjuk a magán-erdőtulajdonosokat és -gazdálkodókat. További részletes információk az előreláthatólag 2013 februárjában megtartásra kerülő ÚMVP Monitoring Bizottság Erdészeti Albizottsága ülése után várhatók.

Dr. Sárvári János

Horváth József 1928–2012

2012. november 16-án 84 éves korában súlyos betegségben elhunyt Horváth József nyugalmazott főerdész barátunk.

Vitnyéden született és nevelkedett gazdálkodó családban. Édesanyja korán meghalt, édesapját a háború külföldre sodorta, így testvérbátyja támogatására szorult.

Az elemi és polgári iskola elvégzése után a neves esztergomi Erdészeti Szakiskolán tanult, melyet jeles eredménnyel végzett el.

Tanáira emlékezve többször említette Bencze Lajos és Fírbás Oszkár nevét, diáktársai közül Zichy Pál grófról beszélt több alkalommal.

Pályafutását 1950-ben a röjtökmuzsaji erdészeti üzemegységénél kezdte, munkáltatója a történelem folyamán többször változott (Csapodi Erdőgazdaság, Endrédi Erdőgazdaság, Tanulmányi Erdőgazdaság), működési területe azonban 40 éven keresztül azonos maradt, 1990. évi nyugdíjba vonulásáig.

Kerületét a Haraszt erdő, Rongyos erdő, és Muzsaji cser alkotta összesen 550 ha területtel, amelyet jól kezelt állapotban adott át az utódoknak.

Az 50-es években fiatal házasként feleségével és kislányával a Nagylózs község határában lévő Vörös-majori erdészházban éltek.

A 40 év alatt mintegy 20 millió csemetét nevelt, amely az erdőgazdaságnál saját felhasználásra, vagy értékesítésre került.

A múlt század 80-as éveiben létesített harasztai nagyüzemi csemetekert kivitelezési, majd üzemeltetési munkáiban is elévülhetetlen érdemeket szerzett. Működési körzetében az Erdőmérnöki Főisko-

la, majd az Erdészeti és Faipari Egyetem több kísérleti területet jelölt ki és működtetett, s az itt folytatott kísérletek munkáit nagy érdeklődéssel és lelkiismerettel irányította.

Erdőművelési, erdőhasználati munkáit jó szakmai felkészültséggel, példamutatóan végezte. Sokat segített a háború után gyorstalpalón végzett új erdészeknek, különösen az ügyviteli munkák elsajátításában, s ugyancsak önzetlenül segítette a pályakezdő fiatalokat is.

Meg kell említeni a haraszi erdőterületen a 80-as évek végén újraindított mesterséges fácánnevelésben és vadászattásban elért sikereit. Kerületében rend és fegyelem volt, mindig szem előtt tartotta az erdészszakma etikai alapelveit. Határozottsága, néha szigorú megnyilvánulása mellett éreztük embertársai iránti jóindulatát.

Az Országos Erdészeti Egyesületnek 1950 óta volt tagja, amelynek háború utáni budapesti újralakuló ülésén esztergomi szakiskolai diákként vett részt, az Egyesület rendezvényeit azóta is rendszeresen látogatta.

Pályafutása során kétszer részesült „Kiváló dolgozó” kitüntetésben.

A zavaros magyarországi erdőprivatizáció után az új erdőtulajdonosoknak segített beindítani a magánerdő gazdálkodást, nyugdíjba vonulása után még majd' 20 évet tevékenykedett erdészeti szakirányítóként. Tölgyesek, akácok sikeres felújításai jól mutatják szakavatottságát, ahol Ő tevékenykedett, ott a szakmai elvárások teljesültek.

A sikeres pályafutáshoz kellett a nyugodt családi háttér, amelyet Mária asszony biztosított. Tamás fia az erdészszakmában követi őt, Judit lánya és Henrik unokája Svédországban élnek.

A gazdag életút lezárult, a Főerdész elment a lombhullással...

Jóska bácsi nem felejtünk, nyugodjál békében!

Székely Miklós
OEE Soproni HCs

40 éve hunyt el Palotay István

A közismert zalai erdőrendező, szakember, a Szentgyörgyvölgyi száraló erdő legnagyobb kutatója, számos tanulmány szerzője 40 évvel ezelőtt távozott el. Munkásságát elismerően több helyen méltatták. (EL. 1992)

Életének eddig ismeretlen, nem szakmai fejezetével, mégis jellemző oldaláról ismerkedhetünk meg, mely igen tanulságos.

Fiatal korában sokat tanult Palotai Boristól és Keresztúri Dezsőtől, akik rokonai voltak, ezen kívül jó barátja volt többek közt Latabár Kálmán is. Ez a kulturális szellem meghatározta későbbi tevékenységét. Rendkívüli műveltséggel rendelkezett. A humán érdeklődésű Palotay István korán eljegyezte magát a színházzal és a komolyzenével.

Első színházi tevékenysége már emlékezetes volt. Az egyik legjelentősebb magyar, irodalmi alkotást, Molnár Ferenc „Pál utcai fiúk” című ifjúsági regényét Hevesi Sándor dramatizálta. Palotay István ezt még 1945 előtt alkalmassá tette, hogy színpadon is lehessen játszani. 1946. április 11-én mutatták be munkáját a Fővárosi Operettszínházban F. Lakner Szilvia rendezésében.

Szépen hangzik a Pál utcai fiúk indulója, amit feltehetően Palotay írt és az 1946-os bemutatón hangzott el:

*A Pál utcai gárda a mi kis csapatunk,
Ha bármi lesz a sorsunk, mi együtt maradunk.
A grundon vígan élünk, a grund a mi hazánk,
Mi semmitől se félünk, ha bármi vár reánk.
A célnk mindig tiszta, csak az egyenes út,
Ezért, ha kell, megbálnak
A Pál utcai fiúk.*

Ma is ismert híres színészek játszották a darabot. Nemeceket az akkor tizenkét éves Pápai Erzsé, Rátz tanár urat Vándory Gusztáv, Áts Ferit Rónai András, Bokát Kovács Gida, Cselét Somló Tibor, Weisz Koltay Lajos, Leszket Várkonyi Péter, Richtert Kendé Iván, az áruló Gerébet Kalmár Tibor, Kolnayt Harkányi Endre, Nemecek anyját Forgách Magda,

Geréb apját Papp János, Janót a fatelep őret Sarkadi Aladár személyesítette meg. Nemecek apját Palotai István játszotta, (a színész, nem az erdőmérnök).

Galambos Erzsé a színház kis primadonnája egy szólószámmal szerepelt, mely eredetileg nem volt a darabban. Érdekes, hogy gyermekszínház szerzőként említik az erdőmérnök Palotay Istvánt. Sajnos ennél többet nem sikerült meg tudni.

Ezek után nem meglepő, hogy Zalaegerszegen és Zala megyében, új munkahelyén, a háború után a műkedvelő színjátszó-rendező megyei szakreferense volt. Színjátszó kört vezetett. Anna Frank naplójának és Ibsen Nórájának rendezéséről tudunk, melyekben ő is játszott.

Palotay István az 1957-ben alakult Zalaegerszegi Szimfonikus Zenekarnak alapító, meghatározó tagja volt, mint csellós. Nagyon szépen, elmélyülten játszott hangszerén és tanított is. A rendszerváltozás utáni első polgármestert ő oktatta a cselló játékra. A zenekarral bejárta a környék városait, nagyobb helységeit. A zenekar első hegedűse és szervező munkatársa volt.

Külön kamarazenekezt is alakított, mely 1968 és 1970 közt a „Műkedvelő Művészeti Csoportok” kebelén belül működött.

Kodály Zoltánnal is találkozott, amikor az Zalaegerszegen járt. Kiseb zenedarabokat is komponált, melyet szűkebb és családi környezetben adtak elő.

Egy lemezéről tudunk: Palotay István /hegedű/, Sümeghy Zoltán /mélyhegedű/, Liebner János /gordonka/ = Hungaroton SLPX 19159 (Zenehallgatás a középiskolák I. osztálya számára 1.)

Minden hét végén, orgonán játszott a Jézus Szíve plébánia Szent Anna templomában. Ugyanitt ellátta a kántori teendőket is.

Követendő utat mutatott a szabadidő kulturált eltöltésére. Példamutató a felvilágosító kultúraterjesztő munkássága. Jelentős szerepe volt Zalaegerszeg kulturális életének fellendítésében.

Szakács László, OEE Zalaegerszegi HCs

A Szlovák Erdészeti Kamara látogatása

A Sárospataki és a Miskolci Helyi Csoport fogadta a szlovák kollégákat

Két napos tanulmányútra Magyarországra látogatott a Szlovák Erdészeti Kamara (Slovenská Lesnícka Komora) Kelet-Szlovákiai Régiójának küldöttsége, Berta Stasková elnök asszony vezetésével. A november 15-én reggel érkező vendégek programját a Sárospataki Helyi Csoport részéről Buday Péter, a Miskolci Helyi Csoport részéről Rencsiné Ágh Márta szervezte, a vendéglátó az Északkerdő Zrt. volt. A szlovák csoport részéről a fő szervező és a tolmács Csekon János (Ján Cekon) nyugalmazott erdőfelügyelő volt.

A küldöttséget a program első napján, Telkibányán Mester Lászlóné polgármester asszony valamint az Északkerdő Zrt. Hegyközi és Telkibányai Erdészeti Igazgatóságának vezetősége fogadta. Itt megtekintették az elhunyt Mester László, néhai Telkibányai erdészeti igazgató trófeagyűjteményét.

Telkibányán Hulják Péter erdészeti igazgató vezetésével rövid buszozást és terepi sétát követően a folyamatos erdőborításról és a bükkösök természetes felújításáról (különös tekintettel a szála-

lővágásról) kaptak ízelítőt. A bükkösök után a Hegyközi Erdészeti Igazgatóság területén a KTT természetes felújításokról Frank Tamás és Müller Attila műszaki vezetők tartottak előadást. A selyői vadászházban szervezett ebéd előtt Buday Péter erdészeti igazgató mutatta be a környék vadgazdálkodását és az erdészet közjóléti tevékenységét. Ebéd után a vendégek megtekintették Kőkaput, ahonnan a Pálházi Állami Erdei Vasúton, különvonattal utaztak vissza Pálházára.

A szakmai program Füzéren folytatódott, ahol Horváth Jenő polgármester, vállalkozó a csemetekertjében tartott

előadást az erdészeti szaporítóanyag termesztéséről. A nap végén kultúrprogramként a vendégek Füzéren megtekintették a Várgondnoksági épületet és az ott található kiállítást, amit Tállyán borkóstoló követett.

Az esti vacsora és a szállás a Főnagysági Oktatási Központban volt, ahol a házigazda szerepét Rencsiné Ágh Márta, az Északkerdő Zrt. humánpolitikai osztályvezetője vette át. Itt tartott rövid tájékoztatást az Egyesület működéséről Lomniczi Gergely főtitkár, aki a vendégek köszöntésére érkezett.

A tartalmas program második napján a vendégek megtekintették az Északkerdő Zrt. működését bemutató filmet, majd a Főnagysági Erdészeti Erdei Iskola működésével, programjaival ismerkedtek meg. A délelőtt nagy részét kitöltötte az ezt követő gyalogos túra a bükki Kis-Fennsíkra majd Lillafüredre. A kétnapos programot meglepetésként a miskolci Lézerpont-Látványtár kiállításának meglátogatása zárta.

Lomniczi Gergely, OEE
Kép: **SLsK**

Gyula-Városerdőn jártak a tanítóképzősök

A szabadkai Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar harmad- és negyedéves hallgatói október 19-én egynapos tanulmányi kiránduláson vettek részt Gyulán. Többek között látogatást tettek a Gyula közelében működő erdei iskolában és csillagvizsgálóban, illetve megtekintették a fürdőjéről is híres város nevezetességeit. A leendő tanítók megismerkedtek az említett iskola nyújtotta lehetőségekkel: kipróbálták magukat az erdei akadálypályán, végigjárták a tanösvényt és a természet-, illetve környezetórán is alkalmazható mozgásos, valamint ügyességi játékokat, versenyeket is örömmel fogadták.

A hallgatók elmondták, hogy ezek a játékok, játékos feladatok mind-mind az élményközpontú oktatást célozzák meg, ezért nagyon fontos lenne, hogy minél több tanuló ismerkedjék meg ily módon a természettel. A tantermekben zajló munka is legalább annyira fontos, mint a természetjárás, azonban a jó pedagógusnak mindig a tanulók egyéni tapasztalatára kell alapoznia. Egy-egy ilyen kirándulás élménye hetekig (sőt akár hosszabb távon is) meghatározza a kisdíjakok mindennapjait, a természetről való gondolkodását.

Dr. Czékus Géza, az MTTK dékánhelyettese rendszeresen szervez hasonló kirándulásokat a hallgatók számára. A gyulai út alkalmával nem csak tapasztalatban és élményben lettek gazdagabbak a hazatérő kirándulók: a gyulai Erdőgazdaság jóvoltából hasznos módszertani kiadványokkal, illetve az Erdőgazdaság gondozásában megjelent folyóiratokkal is bővítették a Kar könyvtárát.

Balog Anikó Újvidéki Egyetem,
Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, IV. évf., Szabadka

Fénytemplom Velemérben

Nagy László – OEE

„Nekem ne lenne hazám?” — tette fel egykor hétről hétre a kérdést a tévénezőknek Szabados Tamás természetfilmes operatőr, méltatlanul háttérbe szoruló hazai kincseinket bemutató legendás kisfilmsorozata. Ki ne tudna erre a költőinek szánt kérdésre jobb választ adni, mint a hazai erdők mélyén rejtőző, számos történelmi, földrajzi, természeti értéket ismerő és munkája során megőrző, időnként azt bemutató erdész. Új rovatunkban megjelenő cikkeink erdeink természeti, gazdasági értékein túl, e másfajta, rejtőzködőbb dimenzió értékei közt igyekeznek az olvasót kalauzolni.

Az Őrség. Ma is titokzatosan, valami megfoghatatlanul varázsos egyedi ízzel csengő tájnevünk, egy olyan táj, ahol az apró, mesés kis falvak a dombtetőkön húzódnak meg, és ahol e falvakban még igazi emberi értékek rejtőznek a természet nyugalma, csendje és békéje adta keretek között.

Az Őrség füve és az őrségi erdők országosan ismert fogalmakká váltak az elmúlt évtizedek alatt. Évente kétszer, háromszor kaszált rétek, legelők váltakoznak a sajátos arculatú és történetű erdőtömbökkel. Az erdészek számára az őrségi paraszti szálalás jól ismert kezelési mód. A szentgyörgyvölgyi szálaló erdő pedig, szakmai példaként, egy hajdan többkorú és többszintes szálaló szerkezetű erdőtömb sokat emlegetett „terminus technicus”-a.

Szentgyörgyvölgy szomszédságában fekvő Velemérben, ugyancsak fákkal, erdővel körülvéve olyan kulturális örökségünk rejtőzik, melynek létrejöttében és működésében legalább akkora szerepe van a fénynek, mint a fent emlegetett szálalóerdő szerkezet fényigényes fajainak felújulásában.

Az Őrség délkeleti sarkában eldugottan rejtőzködő település határában található Pap-réten, magányosan áll a Szentháromság titulusú veleméri templom, melyet nyugodtan nevezhetünk – egyszerűsége törekvő formái ellenére is – a „fény templomának”.

Az erőteljes hatású, letisztult román kori stílusú épület építési ideje ismeretlen. Első okleveles említése 1360-ból való. Az épületen nem történt nagyobb átalakító beavatkozás, így ma is az eredeti formájában csodálhatjuk meg. Építészeti értékeinek egyik nagyszerűsége a falak belső felületein látható színes falfestményekben rejtőzik.

Az épület kifestésének ideje és az alkotó személye jól ismert. A templomba belépve az 1377-78 között készült képeken – a szentély északi falán önarcúan is megőrkített – Aquila János művészetét csodálhatjuk meg. A név azonban nem személynév, hanem a középkori egyházművészek közös latin megnevezése, mivel védőszentjük János apostol volt, akinek az attribútuma, a sas.

A XVI. század idején a falakra vastag mészréteg került. Ez utólag áldásos haszonnal járt, mivel az épület mostoha sorsa ellenére megvédte az alkotásokat. A XIX. században a templom épülete rendkívül rossz állapotban volt. A tetőzet teljes egésze beomlott, a csapadék a falakon lecsorogva megbontotta a mészréteget és a festmények pusztulásnak indultak. Rómer Flóris művészettörténész kitaró munkájának köszönhetően a templomot később befedték így a festmények megmenekültek a teljes pusztulástól.

A festmények és a templom épületének tudatos építészeti megoldásai és funkcionalitása közötti kapcsolatot, a résablakokon betekintő természet, maga a napfény teremti meg. Az épület a kor szokásainak megfelelően keletelt vagyis a szentély kelet felé néz. A tájolás azonban előre tervezetten nem pontos, hanem 18,5 fokkal északra tér el. Ennek jelentősége csillagászati alapokon nyugszik. A keskeny résablakokon keresztül a Nap évi járásának megfelelően, éles kontúrokkal elhatárolt fénysugarak járnak körbe a falakon és ezzel együtt a falfestményeken. A napfény járása az olvasni nem tudó középkori ember számára egyértelmű sorvezetőként szolgált a képek értő olvasásához és értelmezéséhez. A nyári napfordulókor beeső első fénysugarak a Madonna kép alatt látható bűnösökre vetülnek, jelezve ezzel, hogy a fénybőség időszakában számukra is van bűnbocsánat. Közvetlenül a szentély résablaka felett Krisztus képmása látható. A képmás szerves foly-

tatása a keskeny középkori ablak, mely által maga az ablakon beeső fény Krisztus teste.

A napféjgyenlőségek idején a napfény nem juthat el az északi falra festett jelenetsorokra, csak visszaverődés által. A déli oldalon sorakozó ablakokon azonban találunk egy furcsa építészeti megoldást. Belül is aszimmetrikus vízvezető rézsűvel rendelkeznek. Ennek értelme a fény vetülésének, vetítésének szabályozásában rejlik. Minden alak, jelenet akkor kapjon megvilágítást, amikor az ideje érkezett. Az eredeti padozat valószínűleg fényvisszaverő szereppel is bírt, mert ha a résablakokon bejutó fény ilyen anyagra jut a padló meghatározott he-

A szentély a Krisztus képmással

lyén, akkor egy időben vetül a Szent László ábrázolásra és a csillagra. Ez pedig a középkori krónikáink szerint sem a véletlen műve, mivel az akkori közgondolkodásban és a leírt szövegekben Szent Lászlót úgy tartották számon, mint „a csillagok közt fényes csillagot”. Egyértelmű, hogy a természet életető energiaforrása, a napfény aktív szerepet játszik a templom éves liturgikus életében. Valószínű ez más hasonló korú templomainkban is ugyanígy lehetett. A vele mért templomban viszont ma is megfigyelhetően működik a napfény csodája. Akárcsak erdeinkben.

Kép: **Simon Attila** fotográfus

Tovább bővült a tagsági kedvezményrendszer

December végén, az ünnepek előtti napokban az érvényes egyesületi tagsággal rendelkező OEE tagok a Mountex Outdoor túra-, szabadidő- és sportfelszereléseket forgalmazó, magyar tulajdonú kereskedelmi cég országos bolt-hálózatában érvényesíthető kedvezménykártyát és az Alexandra Könyváruházak törzsvásárlói kártyáját találhatták a postaládájukba nézve. Mindkét kártya az OEE tagsági kártyával igénybe vehető tagsági kedvezményrendszer szolgáltatásbővülésének újabb állomása. Az alábbiakban röviden összefoglaljuk az új kártyák használatának tudnivalóit.

A **MOUNTEX** üzletekben minden teljes árú termék árából 7% vásárlási kedvezmény érvényesíthető a megkapott Mountex-kártyával. A kedvezmény a kifutó termékeket árusító Outletben, a www.mountex.hu és a www.tnfsshop.hu web-shopokon keresztül vásárolt termékekre is vonatkozik.

Közvetlen beváltási helyszínek:
 3526 Miskolc, Stop-shop, Szentpéteri kapu 80/a.,
 1092 Budapest, Ferenc krt. 2-4.,
 1134 Budapest, Váci út 19.,
 2040 Budaörs, Malomkő u. 7.
 Outlet bolt:
 2000 Szentendre, Rózsa u. 16.

Az **Alexandra Könyváruházak** törzsvásárlói kártyájával az ország valamennyi Alexandra Könyváruházában az OEE tagjai a mindenkori törzsvásárlói kedvezményekben részesülnek. Az Alexandra Könyváruházak üzleteiben a könyvek esetében 10%, CD, DVD és egyéb termékek esetében 5% vásárlási kedvezményt jelent. Ez más kedvezményekkel nem vonható össze, és nem vonatkozik az akciós termékekre és tankönyvekre. A kedvezmény érvényesítési helyeit a www.alexandra.hu oldal üzletlistája tartalmazza.

HASZNÁLJA TAGSÁGI KÁRTYÁJÁT!

Az Országos Erdészeti Egyesületben fennálló tagságot 2012-től tagsági kártya igazolja. Az OEE-kártya tulajdonosa egyre több kedvezményt vehet igénybe a különböző vásárlási lehetőségektől kezdve a vadászházi szállásokig. Az aktuálisan elérhető kedvezmények listája a www.oee.hu oldalon olvasható, évente egy alkalommal az Erdészeti Lapok is közli.

Az Egyesület vezetése a kártya használatára biztat minden egyesületi tagot!
 A kedvezményrendszer igazi értékét, minél szélesebb körű elfogadottságát a rendszeres kártyahasználat alapozza meg.

A kártya névre szóló, sorszámmal és vonalkóddal ellátott, az Egyesület titkársága évente érvényesíti. A 2012-ben kiosztott kártyák érvényessége 2013. február 28-ig tart. A 2013-ra szóló érvényesítő matricákat azon tagok kapják meg a helyi csoportokon keresztül, akik teljesítették az adott évre vonatkozó tagdíjfizetési kötelezettségüket.

A 2013. évi tagdíjak befizetési határideje: 2013. január 27.

A kedvezményrendszerrel és a tagsági kártyával kapcsolatos bármely kérdésben felvilágosítás kérhető az Egyesület titkárságán (titkarsag@oee.hu, 06 1 201 6293) vagy a helyi csoport titkároknál.

Partnereink:

MOUNTEX
A TÚRABOLT

Nimród
Vadász-őrgörgész bolt

ALEXANDRA
Művelés, árt. könyv

STIHL

Baumgarten
www.baumgartner.hu

Harmónia-VADÁSZBOLTOK

Nagyon ott vagyunk!

Már egyszer is elég STIHL motorfűrész a kezébe vennie ahhoz, hogy meggyőződjön sokoldalú felhasználhatóságáról és kimagasló teljesítményéről. Itt az alkalom, hogy személyesen is megismerje termékeinket. Önt is várjuk az alábbi szakkiállításokon, ahol fűrészeken kívül egyéb termékeinket és újdonságainkat is bemutatjuk.

Tekintse meg személyesen termékeinket **2013. január 30. – február 2.** között az **AgroMash Expo „D”** pavilon, 102A standján vagy **2013. február 14–17. között** a **FeHoVa kiállításon!**

BUSINESS 5x
Superbrands
'08 '09 '10 '11 '12

→ stihl.hu

Látogasson el
megújult honlapunkra!

